

ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา
ตำบลแม่ทะ อำเภอยางตลาด จังหวัดขอนแก่น

น้ำฝน เจริญสุข

ปัญหาพิเศษนี้เป็นส่วนหนึ่งของความสมบูรณ์ของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
พ.ศ. 2549

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยแม่โจ้

ใบรับรองปัญหาพิเศษ
โครงการบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยแม่โจ้
ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชบริหารธุรกิจ

ชื่อเรื่อง

ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา
ตำบลแม่ณะ อำเภอยางตลาด จังหวัดเชียงใหม่

โดย

นำฝน เอนสมบูรณ์

พิจารณาเห็นชอบโดย

ประธานกรรมการที่ปรึกษา

(ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ยรรยง สิริหัย)

วันที่ 19 เดือน มิถุนายน พ.ศ. 2549

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมา สิริหัย)

วันที่ 19 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549

กรรมการที่ปรึกษา

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งกานต์ ใจวงศ์ยะ)

วันที่ 19 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549

ประธานกรรมการประจำหลักสูตร

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปฐมา สิริหัย)

วันที่ 19 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549

โครงการบัณฑิตวิทยาลัยรับรองแล้ว

(รองศาสตราจารย์ ดร.เทพ พงษ์พานิช)

ประธานคณะกรรมการ โครงการบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ 20 เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2549

ชื่อเรื่อง ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา
ตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ
ชื่อผู้เขียน นางสาวน้ำฝน เจริญธรรม
ชื่อปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารธุรกิจ
ประธานกรรมการที่ปรึกษา ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.บรรจง สิริพิชัย

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่ต้องการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน 2) ความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกร 3) เสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนให้แก่เกษตรกร โดยการรวบรวมข้อมูลจากเกษตรกร ตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 400 คน และทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ เพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences; SPSS)

ผลการศึกษา สถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่ต้องการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า เกษตรกรส่วนมากเป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 43 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 และมีสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน เกษตรกรมีรายได้เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 50,001- 100,000 บาท จำนวนแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย 3 คน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพทางการเกษตรระหว่าง 11 – 20 ปี กรรมสิทธิ์ในที่ดินส่วนมากเป็นของตนเอง ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรต่ำกว่า 10 ไร่ ใช้ที่ดินทำไร่ ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดเพียงพอกับความต้องการของตลาด เกษตรกรส่วนมากไม่แปรรูปผลผลิต ประเภทการแปรรูปได้แก่ ลูกชิด ใบเมี่ยง กระเทียมดอง การจำหน่ายผลผลิตที่แปรรูปส่วนมากขายได้น้อย เกษตรกรส่วนมากไม่ป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น และส่วนที่เป็นสมาชิกได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มแปรรูปผลไม้ กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร เกษตรกรส่วนมากไม่ได้รับการส่งเสริมอาชีพจากภาครัฐ และหน่วยงานที่เข้ามาช่วยส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล กรมวิชาการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร

ผลการศึกษาเกษตรกรเรื่องความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในเรื่อง ภูมิปัญญาท้องถิ่น รับรู้ความต้องการของตลาด และการแปรรูปผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาค้นคว้าความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ผลการศึกษาความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ในเรื่อง ความต้องการให้ช่วย สนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพและนำสินค้าไปจำหน่ายนอกสถานที่ เกษตรกรมีความต้องการ ให้วิสาหกิจชุมชนสนับสนุนในการซื้อสินค้าชุมชน เกษตรกรมีความต้องการให้วิสาหกิจชุมชน เกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน อยู่ในระดับมากที่สุด

ผู้วิจัยจึงเสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ให้แก่เกษตรกรตำบล แม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ทำให้เกิด ระบบในการจัดการบริหารงานธุรกิจหมู่บ้านยิ่งขึ้น มีองค์กรรองรับในการดำเนินธุรกิจของ เกษตรกรให้เป็นมาตรฐานและเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่นต่อไป

Title	The Farmers' Need On The Establishment of Community Enterprise in Maena Sub-district, Chiangdaw district, Chiangmai
Author	Miss Namfon Jensonboon
Degree of	Master of Business Administration In Business Administration
Advisory Committee Chairperson	Professor Dr.Yanyong Sidthichai

ABSTRACT

The purpose of this research were: 1) to study the personal, economic, and social status of the farmers demanding to establish the community enterprise; 2) to study the farmers' needs in establishing the community enterprise; and 3) to guide them how to establish it. The data were gathered from 400 farmers in Mae Na Sub-District, Chiang Dao District, Chiang Mai and analyzed by means of Statistical Package for the Social Science: SPSS.

It was found that most respondents was males with 43 years old on average and completed Pratom Suksa 6. The average number of family members was 5 persons and that of labors was 3 persons. The average total income was 50,001 – 100,000 baht/year. They had been working as farmers for 11-12 years on their own lands that were lower than 10 Rai. The amount of the products was enough for market demand. Most of them did not process their products, however: if they did, their products were candied palm nut, pickled Miang leaves, and pickled garlic that could be sold very little. Most farmers were not the members of professional group in their community whereas the rest was the member of the weaving group, the fruit preservation group, and the group of agricultural product processing. Most farmers had never been supported from the government. Nevertheless, there were some government organizations supporting them, namely, Sub-District Managing Organization, Department of Agriculture, and Agricultural Cooperative.

On understanding about establishing the community enterprise, it was found that the farmers had knowledge about the local wisdom, the market demand and the product processing at a high level.

On the farmers' needs about the establishing the community enterprise, it was found that most farmers needed supporting in assembling the professional group and selling product outside the community. They also needed help from the community enterprise on purchasing community goods. The level of their needs on establishing the community enterprise was at a high level.

Thus, the researcher advised how to establish the community enterprise to the farmers in Mae Na Sub-District, Chiang Dao District, Chiang Mai in order to be the approach on establishing the community enterprise. This resulted in more systematic business administration in the community and in establishing organization to support the farmers' business operation in order to be the standard and example for other communities.

กิตติกรรมประกาศ

ปัญหาพิเศษฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เนื่องจากได้รับความกรุณาจาก ศาสตราจารย์พิเศษ ดร.ยรรยง สิทธิชัย ประธานกรรมการที่ปรึกษา พร้อมด้วยผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา สิทธิชัย ผู้ช่วยศาสตราจารย์รุ่งกานต์ ใจวงศ์ยะ กรรมการที่ปรึกษา ที่ได้กรุณาชี้แนะด้านวิชาการ รวมทั้งข้อเสนอแนะ ถึงข้อบกพร่องต่างๆ ในการทำการวิเคราะห์และเขียนรายงานการวิจัยให้ ถูกหลักเกณฑ์ อนึ่ง ขอขอบคุณผู้เขียนตำราต่างๆ ที่ใช้ในการประกอบการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนผู้ให้ ข้อมูลในแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

ขอขอบคุณคณาจารย์ นักวิชาการบริหารธุรกิจ นักวิชาการศึกษา เจ้าหน้าที่ภาควิชา บริหารธุรกิจ ที่กรุณาแนะนำและให้ความช่วยเหลือในขณะที่กำลังศึกษา และ จัดทำปัญหาพิเศษ

ขอขอบคุณ คุณพ่อไชยาภรณ์ และคุณแม่จำลอง เงินสมบูรณ์ ที่ช่วยสนับสนุน ทุนทรัพย์ในการศึกษาครั้งนี้ ตลอดจนเพื่อนๆ และน้องๆ ที่ให้ความช่วยเหลือด้วยดีตลอดมา

น้ำฝน เงินสมบูรณ์

ธันวาคม 2549

สารบัญเรื่อง

	หน้า
บทคัดย่อ	(4)
ABSTRACT	(6)
กิตติกรรมประกาศ	(8)
สารบัญเรื่อง	(9)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพ	(12)
บทที่ 1 บทนำ	1
ปัญหาการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	2
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	2
ขอบเขตของการศึกษา	3
นิยามศัพท์	3
บทที่ 2 การตรวจเอกสาร	5
สภาพทั่วไปของพื้นที่ตำบลแม่ณะ	5
ทฤษฎีและลักษณะของความต้องการ	20
วิสาหกิจชุมชน	22
ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน	25
กรอบแนวความคิดในการวิจัย	27
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	28
สถานที่ดำเนินการศึกษา	28
ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง	28
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	30
วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล	31
การวิเคราะห์ข้อมูล	31
บทที่ 4 ผลการวิจัยและวิจารณ์	33
ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร	33

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร	41
ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับความต้องการของเกษตรกร ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน	45
ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกร	46
บทที่ 5 สรุปผลและข้อเสนอแนะ	47
สรุปผลการวิจัย	47
อภิปรายผลการวิจัย	50
ข้อเสนอแนะ	51
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป	52
บรรณานุกรม	53
ภาคผนวก	55
ภาคผนวก ก แบบสอบถาม	56
ภาคผนวก ข ประวัติผู้วิจัย	62

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงจำนวนกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรตำบลแม่นะ	30
2	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล	33
3	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจ	36
4	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะสังคม	39
5	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน	41
6	จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามความรู้ความเข้าใจ ในการจัดวิสาหกิจชุมชน	44
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการ ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน	45

สารบัญภาพ

ภาพแสดงที่

หน้า

1 แสดงกรอบแนวความคิด

27

บทที่ 1

บทนำ

(INTRODUCTION)

ที่มาและความสำคัญของปัญหา

(Significance of the Problem)

ประเทศไทยมีศักยภาพที่จะพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม รวมทั้งวิสาหกิจชุมชน แต่ยังคงขาดการเรียนรู้ การจัดการ และการพัฒนาบุคลากรของชุมชน ทำให้ศักยภาพด้านคน ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านความรู้ไม่ก่อให้เกิดความสัมพัทธ์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะในเขตชุมชนยังขาดปัจจัยที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาวิสาหกิจได้ เพราะการศึกษาไม่เอื้ออำนวย และการเรียนรู้ยังไม่มีประสิทธิภาพ ชุมชนส่วนใหญ่จะเกิดการเรียนรู้จากนอกโรงเรียน นอกสถาบันการศึกษาซึ่งเป็นการปฏิบัติในชีวิตจริง ทำให้ความคิด และความคิดสร้างสรรค์เกิดเป็นผลสำเร็จใช้ได้จริง นอกจากนี้ยังมีกระบวนการการเรียนรู้ของชุมชนที่จะต้องมีการค้นหาศักยภาพร่วมกันในเรื่องของ ทุน ความรู้ ตลาดว่าจะหาได้จากที่ไหนอย่างไร และจะต้องเป็นแนวทางใหม่มีความแตกต่างจากเดิมที่เมื่อชุมชนต้องการทุนก็ต้องนึกถึงองค์การทุน หน่วยงานของภาครัฐ ภาคเอกชน โดยเป็นการระดมทุนจากภายนอกเป็นอันดับแรก แต่แนวทางในการดำเนินวิสาหกิจชุมชนนั้นจะเป็นการค้นหาทุนจากภายในชุมชนซึ่งเป็นทุนที่ชุมชนจำนวนมากมีอยู่มากมายได้แก่ ทุนทางทรัพยากร ทุนทางโคทรพย์ ทุนทางสังคม เมื่อทราบได้เช่นนี้ชุมชนหลายแห่งจึงมีการใช้ปัจจัยข้างต้นลงทุนเพื่อเริ่มวิสาหกิจชุมชน แต่ก็ยังขาดความรู้บางส่วนซึ่งจะมีหน่วยงานของภาครัฐพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือในด้านของการให้ความรู้ แต่ชุมชนอาจจะต้องเสียค่าใช้จ่ายบ้าง ในชุมชนเองควรยอมเสียเพื่อที่จะได้ผู้ที่มีความรู้กลับมาพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเองต่อไป ส่วนเรื่องการตลาดแต่เดิมมักมองตลาดขนาดใหญ่ในเมืองต่างๆ ที่ตลาดใหญ่ก็มีอยู่แล้วในชุมชนคือ ชาวบ้านทั้งหลาย นอกจากนั้นยังมีเครือข่ายระหว่างตำบลอำเภอ จังหวัด และภาคต่างๆในประเทศ แต่ก็ต้องคำนึงถึงศักยภาพในการผลิตของชุมชนด้วย

ด้วยเหตุนี้ ชุมชนในท้องถิ่นโดยเฉพาะภาคการเกษตรจำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจเพื่อที่จะได้ค้นพบศักยภาพของตนเอง พร้อมฝึกฝนทักษะในการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชนสูงสุดจนสามารถพัฒนาวิสาหกิจของชุมชนได้ ดังนั้นการรวมตัวของวิสาหกิจชุมชนภาคการเกษตรก็เปรียบเสมือนเป็นการส่งเสริมสนับสนุน

ให้วิสาหกิจชุมชนภาคการเกษตรซึ่งเป็นระบบเศรษฐกิจรากหญ้าของประเทศ ได้มีการเปิดทางสายใหม่พัฒนาประเทศ เป็นการสร้างรากฐานชุมชนเข้มแข็ง มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ชุมชนพึ่งพาตนเองได้ งานศึกษาในครั้งนี้จะทำให้ทราบถึง ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Objectives of the Research)

1. เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่ต้องการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกร ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนให้แก่เกษตรกรตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ (Expected Results)

ผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ดังกล่าวคาดว่าจะได้ประโยชน์ดังนี้

1. ทำให้ทราบถึงสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ สังคมของเกษตรกร ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน
2. ทำให้ทราบถึงความต้องการในการจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชนของเกษตรกร ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
3. ทำให้เกษตรกรทราบถึงแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ขอบเขตของการศึกษา

(Scope of the Study)

การศึกษานี้ได้ทำการศึกษาเกษตรกรในเขต ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

นิยามศัพท์

(Definition of Terms)

เกษตรกร หมายถึง ผู้ประกอบอาชีพเกษตรกรและมีรายได้ส่วนใหญ่มาจากการประกอบอาชีพเกษตรกรในเขตตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

สถานภาพ หมายถึง ตำแหน่งหรือเกียรติยศของบุคคลที่ปรากฏในสังคม, สิทธิหน้าที่ตามบทบาทของบุคคล

สถานภาพส่วนบุคคล หมายถึง เพศ อายุ รายได้ และระดับการศึกษา

ศักยภาพ หมายถึง ภาวะแฝง อำนาจ หรือคุณสมบัติที่แฝงอยู่ในสิ่งต่างๆ อาจทำให้พัฒนา หรือให้ปรากฏเป็นสิ่งที่ประจักษ์ได้

ประสิทธิภาพ หมายถึง ความสามารถที่ทำให้เกิดผลในงาน

สร้างสรรค์ หมายถึง สร้างให้มีให้เป็นขึ้น (มักใช้เป็นนามธรรม)

ความรู้ หมายถึง สิ่งที่สะสมมาจากการศึกษาเล่าเรียน การค้นคว้า หรือประสบการณ์ รวมทั้งความสามารถเชิงปฏิบัติและทักษะ, ความเข้าใจหรือสารสนเทศที่ได้มาจากการประสบการณ์, สิ่งที่ได้มาจากการได้ยินได้ฟัง การคิด หรือการปฏิบัติ

วิสาหกิจ หมายถึง การประกอบกิจการ เช่น การผลิต การขนส่ง การจำหน่าย

ชุมชน หมายถึง กลุ่มชน, กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันเป็นสังคมขนาดเล็กอาศัยอยู่ในอาณาบริเวณเดียวกันและมีผลประโยชน์ร่วมกัน

การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ

เศรษฐกิจ หมายถึง ความหมายโดยนัยที่ครอบคลุมถึงการผลิตสินค้า (production) การกระจายสินค้าหรือการขาย (distribution) การบริโภคสินค้า (consumption) การกระจายรายได้ เช่น ค่าเช่า ดอกเบี้ย กำไร (income distribution) และการค้าระหว่างประเทศ

วิสาหกิจชุมชน (community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือกิจการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิต

ร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัวในชุมชนและระหว่างชุมชน ความหมายของวิสาหกิจชุมชนโดยสรุป คือ การประกอบการเพื่อการจัดการ "ทุนของชุมชน" อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง

ทุน หมายถึง ของเดิมหรือเงินเดิมที่มีไว้ ลงไว้ กำหนดไว้ จัดตั้งไว้ เป็นประโยชน์ให้องค์กร เช่น มีความรู้เป็นทุน มีเงินเป็นทุน; เงินหรือทรัพย์สินอื่น ๆ ที่ตั้งสำหรับดำเนินกิจการเพื่อหาผลประโยชน์

ทุนทรัพย์ (สิน) หมายถึง ทรัพย์ที่เป็นทุน, จำนวนทรัพย์ที่ตั้งเป็นทุน

ทรัพย์สิน หมายถึง วัตถุทั้งที่มีรูปร่างและไม่มีรูปร่าง ซึ่งอาจมีราคาและอาจถือเอาได้ เช่น บ้าน ที่ดิน เป็นวัตถุที่มีรูปร่าง ลิขสิทธิ์ สิทธิบัตร เป็นวัตถุไม่มีรูปร่าง

ทุนของชุมชน หมายถึง ไม่ใช่แค่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่ร้อยรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชน เป็นที่พึ่งกันไว้อย่างแน่นแฟ้น)

ตลาด หมายถึง ที่ชุมชนเพื่อซื้อขายของต่างๆ ; สถานที่ซึ่งปกติจัดไว้ให้ผู้ค้าใช้เป็น ที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทสัตว์ เนื้อสัตว์ ผักผลไม้หรืออาหาร อันมีสภาพเป็นของสด ประกอบหรือปรุงแล้วหรือของเสียง่าย ทั้งนี้ไม่ว่าจะมีการจำหน่ายสินค้าประเภทอื่นด้วยหรือไม่ก็ตาม และหมายความรวมถึงบริเวณซึ่งจัดไว้สำหรับผู้ค้าใช้เป็น ที่ชุมนุมเพื่อจำหน่ายสินค้าประเภทดังกล่าวเป็นประจำหรือเป็นครั้งคราว หรือตามวันที่กำหนด

องค์กร หมายถึง ศูนย์รวมกลุ่มบุคคลหรือกิจการที่ประกอบกันขึ้น เป็นหน่วยงานเดียวกันเพื่อดำเนินกิจการตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ในกฎหมายหรือในตราสารจัดตั้ง ซึ่งอาจเป็นหน่วยงานของรัฐเช่น องค์กรของรัฐบาล หน่วยงานเอกชนเช่น บริษัทจำกัด สมาคมหรือ หน่วยงานระหว่างประเทศ

บทที่ 2

การตรวจเอกสาร

(REVIEW OF RELATED LITERATURES)

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อความชัดเจนของปัญหาและเพื่อการดำเนินงานวิจัยความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ของเกษตรกรตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษได้อย่างถูกต้อง จากการตรวจเอกสารพบว่าควรนำเสนอรายงานการค้นคว้าตามลำดับดังต่อไปนี้

- 2.1 สภาพทั่วไปของพื้นที่ตำบลแม่ณะ
- 2.2 ทฤษฎีและลักษณะของความต้องการ
- 2.3 วิสาหกิจชุมชน
- 2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน
- 2.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

2.1 สภาพทั่วไปของตำบลแม่ณะ

เอกสารเผยแพร่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ณะ (2548) อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ. นำเสนอข้อมูลพื้นฐานของตำบลดังนี้

ประวัติตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

กาลครั้งหนึ่งนานมาแล้ว “ท้าวสมบัติ” ได้เดินทางจากบ้านแจ้งศรีภูมิ อำเภอเมือง จังหวัดศรีสะเกษ เพื่อสำรวจพื้นที่ทำกินในอำเภอยางชุมน้อย พบแหล่งอุดมสมบูรณ์ เหมาะสมที่จะทำการเกษตร ทำไร่ ทำนา จึงได้ชักชวนญาติ พี่น้อง และชาวบ้านจำนวนหนึ่งมาตั้งรกรากอาศัยอยู่บริเวณด้านฝั่งตะวันออกแม่น้ำโขง ซึ่งเป็นพื้นที่อุดม และเรียกชื่อว่า “บ้านวังมอย”

ต่อมา ท้าวแสนฟ้า (บุตรท้าวสมบัติ) ได้เป็นกำนันจึงคิดที่จะหาแหล่งอุดม สำหรับเป็นที่ทำกินสำหรับราษฎร ซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงได้อพยพราษฎรซึ่งมีจำนวนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงได้อพยพราษฎรจำนวนหนึ่งมาอยู่ ณ บ้านแม่ณะ พร้อมกับสร้างพระธาตุขึ้นองค์หนึ่งโดยสร้างพระธาตุดังกล่าวครอบคอกปอ ชาวบ้านจึงเรียกว่า “วัดคอกปอ”

เมื่อประมาณ ปี พ.ศ. 2430 ขุนไกรรักษา บุตรของท้าวแสนฟ้าทำได้รับแต่งตั้งให้เป็นกำนันต่อจากบิดาจึงคิดที่จะพัฒนาวัดคอกปอให้เจริญรุ่งเรืองสืบพระพุทธศาสนาต่อไป จึงคิดที่จะพัฒนาวิหารและเสนาสนะขึ้น พร้อมกับบูรณะพระธาตุ ใช้เวลา 5 ปี จึงแล้วเสร็จ

และเปลี่ยนชื่อจากวัดค้อปือเป็นวัด “ศรีคอนชัย” ชาวบ้านสมัยนั้นเรียกว่า “วัด-สะหลี-คอน-ใจ” ส่วนบ้านแม่จะชาวบ้านจะเรียกว่า “บ้านแม่นะฟ้ามืด”

หลังจากขุนใจรักษาเสียชีวิต นายเสาร์ได้เป็นกำนันประจำตำบลแม่นะ สมัยนั้นชาวบ้านจะเรียกว่า “กำนัน” ว่า “พ่อแคว่น” นายเสาร์ ได้ร่วมกับประชาชนสร้างโรงเรียนเพื่อให้บุตรหลานได้มีที่เรียนเพื่อศึกษาความรู้ จำนวน 1 หลัง ชื่อว่า “โรงเรียนแม่นะวิทยสถาน” โดยมีนายเจริญ อริยศักดิ์ เป็นครูใหญ่คนแรก

สภาพทางภูมิศาสตร์

ตำบลแม่นะตั้งอยู่ทางทิศใต้ของที่ว่าการอำเภอเชียงดาว ระยะทางจากที่ว่าการอำเภอเชียงดาวประมาณ 4 กิโลเมตร หรือห่างจากศาลากลางจังหวัดเชียงใหม่ ประมาณ 68 กิโลเมตร ตามเส้นทางหลวงแผ่นดิน 107 (ถนนโชตนา)

เนื้อที่ มีเนื้อที่ 257.5 ตารางกิโลเมตร หรือจำนวน 160,937.5 ไร่

อาณาเขตที่ติดต่อกับตำบลและอำเภออื่นๆดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่
ทิศใต้	ติดต่อกับตำบลอินทขิล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับเขตป่าสงวนและเขตอนุรักษ์สัตว์ป่า อำเภอพร้าว
ทิศตก	ติดต่อกับเขตวนอุทยานแห่งชาติ ตำบลเมืองคอง อำเภอเชียงดาว

สภาพภูมิอากาศ

ฤดูหนาว	เดือนตุลาคม - เดือนมกราคม
ฤดูร้อน	เดือนกุมภาพันธ์ - เดือนกรกฎาคม
ฤดูฝน	เดือนสิงหาคม - เดือนกันยายน

จำนวนหมู่บ้านและจำนวนประชากร (ข้อมูล ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2548)

มีทั้งหมด 13 หมู่บ้าน ประกอบด้วย

หมู่ที่ 1 บ้านป่าบง	มีจำนวน 371 ครัวเรือน	
ประชากรทั้งหมด 937 คน	แยกเป็นชาย 446 คน	หญิง 491 คน
หมู่ที่ 2 บ้านแม่นะ	มีจำนวน 499 ครัวเรือน	
ประชากรทั้งหมด 1,479 คน	แยกเป็นชาย 698 คน	หญิง 781 คน
หมู่ที่ 3 บ้านจอมคีรี	มีจำนวน 391 ครัวเรือน	

จะสูงมาก ดังนั้นผู้ประกอบการต้องหาวิธีการที่จะช่วยลดต้นทุนการผลิตเพื่อให้มีกำไรมากขึ้น เช่น การใช้ปุ๋ยอินทรีย์ การปลูกพืชหมุนเวียน เป็นต้น

2. การอุตสาหกรรม

แทบทุกครัวเรือนจะมีการจักสานโดยใช้ไม้ไผ่ซึ่งมีอยู่ในท้องถิ่น ถือได้ว่าเป็นการใช้วัตถุดิบที่มีอยู่ให้เกิดประโยชน์อย่างสูงสุดส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตต่ำ แต่ในขณะเดียวกันก็ต้องช่วยกันดูแลรักษาไม้ไผ่ด้วยหากมีการตัดไม้ไผ่หรือต้นหน่อไม้ไผ่จำนวนมากเกินไปอาจส่งผลทำให้ไม้ไผ่มีไม่เพียงพอในการจักสาน

3. การท่องเที่ยวและบริการ

การท่องเที่ยวจะมีจุดเด่นด้านทรัพยากรป่าไม้ที่ค่อนข้างจะมีความอุดมสมบูรณ์ ป่าไม้เขียวจีเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารที่สำคัญหลายสาย และส่งผลให้เกิดน้ำตกหลายแห่งซึ่งจะมีน้ำไหลตลอดปีเหมาะสมที่จะต้องมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างจริงจัง และเป็นการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์วิถีชีวิตของคนที่อยู่ในป่าแต่ไม่ทำลายป่า

4. การส่งเสริมอาชีพ

กลุ่มอาชีพส่วนมากเป็นอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรและเลี้ยงสัตว์ บางกลุ่มจะเป็นอาชีพเสริมรายได้นอกเหนือจากงานหลัก นอกจากนี้ยังมีกลุ่มอาชีพแปรรูปอาหาร

5. การค้าขาย

การค้าขายพืชผลทางการเกษตรส่วนมากจะเป็นการขายโดยผ่านพ่อค้าคนกลาง จึงทำให้ขายพืชผลได้ในราคาที่ไม่สูงมากนักประกอบกับมีข้อจำกัดในด้านการตลาด

ด้านสังคม

1. การศึกษา

มีสถานศึกษารวมทั้งหมด 16 แห่ง แบ่งเป็นระดับการศึกษาดังนี้

- ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 5 แห่ง จำนวนเด็ก 199 คน
- โรงเรียนระดับประถมศึกษา 10 แห่ง จำนวนนักเรียน 1,045 คน
- โรงเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น 1 แห่ง จำนวนนักเรียน 172 คน

2. การสาธารณสุข

มีสถานอนามัย 2 แห่ง ประกอบด้วย

- มีสถานอนามัยแม่และเด็กบริการ หมู่ที่ 1, 2, 3, 4, 11, 12 และ 13
- มีสถานอนามัยสบอ้อเขตบริการ หมู่ที่ 5, 6, 7, 8, 9 และ 10

ด้านบริการพื้นฐาน

1. การไฟฟ้า

การบริการไฟฟ้าอยู่ในความรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอเชียงดาว สำหรับหมู่บ้านที่บริการไฟฟ้าเข้าไปยังไม่ครอบคลุมจะมีการใช้ไฟฟ้าพลังงานแสงอาทิตย์

2. การประปา

การบริการประปาจะเป็นระบบประปาของแต่ละหมู่บ้านหากหมู่บ้านใดไม่มีระบบประปาก็จะเป็นประปาที่เชื่อมต่อกับจากแหล่งน้ำธรรมชาติที่เรียกว่า ประปาภูเขา

3. การโทรศัพท์

มีบริการโทรศัพท์ยังไม่ครอบคลุมทุกพื้นที่เนื่องจากยังไม่มีกรขยายโครงข่ายส่วนโทรศัพท์สู่สาขาสาธารณะ บางหมู่บ้านก็ไม่มี แต่ขณะนี้ประชาชนจะใช้โทรศัพท์ระบบเคลื่อนที่ของบริษัทเอกชนที่ให้บริการสามารถช่วยให้การติดต่อสื่อสารรวดเร็วขึ้น

4. การไปรษณีย์

การไปรษณีย์จะมีบริการจากไปรษณีย์อำเภอเชียงดาวให้บริการอำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในพื้นที่

5. การคมนาคมขนส่ง

การคมนาคมขนส่งทางรถยนต์ระหว่างหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ และจังหวัดมีความสะดวกพอสมควรเพราะมีเส้นทางคมนาคมที่เชื่อมติดต่อกับหมู่บ้านไป พื้นที่อื่นโดยการใช้รถจักรยานยนต์และรถยนต์ จะมีเส้นทางไปบางหมู่บ้านที่ยังเป็นถนนลูกรังดินเดิมอยู่ทำให้การเดินทางไม่สะดวกเท่าที่ควร และมีความยากลำบากในหน้าฝน

6. การประกอบอาชีพหรือรายได้

ผลการจัดเก็บข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2547 จำนวน 2,202 ครัวเรือน ใน 13 หมู่บ้าน พบว่าคุณภาพชีวิตของประชาชน จาก 6 หมวด 37 ตัวชี้วัด สามารถบรรลุเป้าหมายความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) จำนวน 21 ตัวชี้วัด และไม่สามารถบรรลุเป้าหมาย 16 ตัวชี้วัด ซึ่งเรียงลำดับ 5 ลำดับแรกดังนี้

1. ตัวชี้วัดที่ 27 คนในครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ยไม่ต่ำกว่าคนละ 20,000 บาท ต่อปี ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 35.3
2. ตัวชี้วัดที่ 31 คนอายุ 6 ปีขึ้นไปทุกคนปฏิบัติกิจกรรมทางศาสนาอย่างน้อย สัปดาห์ละ 1 ครั้งต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 10.8
3. ตัวชี้วัดที่ 9 ทุกคนในครัวเรือนได้กินอาหารที่มีคุณภาพและได้มาตรฐานต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 10
4. ตัวชี้วัดที่ 16 ครัวเรือนไม่ถูกรบกวนจากมลพิษ ต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 4.6

5. ตัวชี้วัดที่ 12 คริวเรือนมีความมั่นคงในที่อยู่อาศัยและบ้านมีสภาพคงทนถาวรต่ำกว่าเป้าหมายร้อยละ 4.6

แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากองการะบริหารส่วนตำบลแม่ละ ประจำปี 2549

1. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรมนุษย์ สังคม และการกีฬา

1.1 การรณรงค์ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

1.1.1 อบรมให้ความรู้

1.1.2 ส่งเสริมกิจกรรมนันทนาการ

1.1.3 จัดแข่งขันกีฬา

1.1.4 ส่งเสริมอาชีพ

1.1.5 จำทำป้ายรณรงค์หรือประชาสัมพันธ์

1.1.6 บำบัดรักษา

1.1.7 สร้างหมู่บ้านเข้มแข็ง

1.1.8 อุดหนุนหน่วยงานอื่น

1.1.9 อบรมคุณธรรมจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชน

1.2 การป้องกันและแก้ไขปัญหาคriminalเหตุทางถนน

1.2.2 ติดตั้งป้ายสัญญาณ ป้ายเตือน

1.2.3 อบรมให้ความรู้

1.2.4 รณรงค์หรือประชาสัมพันธ์

1.2.5 ซ่อมแซมผิวจราจร

1.2.6 ปรับปรุงภูมิทัศน์ตามระบบทางข้ามทางจราจร

1.2.7 ไฟแสงสว่างตามเส้นทางจราจร

1.3 การส่งเสริมสวัสดิการสังคม

1.3.1 ฝึกอบรมอาชีพ

1.3.2 ส่งเสริมอาชีพ

1.3.3 สนับสนุนสิ่งของเครื่องใช้ให้ผู้ด้อยโอกาส

1.3.4 สนับสนุนเบี้ยยังชีพคนชรา ผู้พิการ ผู้ด้อยโอกาส

1.3.5 จัดและสร้างศูนย์ฝึกอาชีพแก่ประชากรในตำบล

1.3.6 จัดหารถสำหรับผู้พิการ

1.4 พัฒนาสร้างความเข้มแข็งกลุ่มหรือองค์กร

1.4.1 ส่งเสริมกิจกรรมเด็ก เยาวชน สตรี ผู้สูงอายุ

1.4.2 สนับสนุนกิจกรรมประชาม

1.4.3 สนับสนุนองค์การเอกชน

1.4.4 จัดประชุมโครงการชมรมผู้สูงอายุ

1.5 การส่งเสริมกีฬา

1.5.1 สร้างลานกีฬา

1.5.2 ปรับปรุงสนามกีฬา

1.5.3 อบรมให้ความรู้

1.5.4 จัดหาผู้ฝึกสอนทักษะด้านกีฬา

1.5.5 เดินเพื่อการออกกำลังกาย

1.6 การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย

1.6.1 อบรมให้ความรู้

1.6.2 ช่วยเหลือผู้ประสบภัย

1.6.3 ซ่อมแซมเส้นทางคมนาคม

1.6.4 การเฝ้าระวังดินถล่ม

1.6.5 จัดหารถดับเพลิง

1.6.6 จัดหารถไถฟาร์ม

1.6.7 การเฝ้าระวังน้ำท่วม

1.6.8 ปลุกหญ้าแฝกป้องกันดินพังทลาย

1.6.9 ตั้งกลุ่มอาสาสมัครป้องกันภัยในหมู่บ้าน

2. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการศึกษา ศาสนา วัฒนธรรม ประเพณี และ ภูมิปัญญาท้องถิ่น

2.1 การส่งเสริมการศึกษา

2.1.1 สร้างห้องสมุดประชาชน

2.1.2 สนับสนุนทุนการศึกษา

2.1.3 สนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์

2.1.4 จัดหาบุคลากร

2.1.5 จัดหาหนังสือหรือสื่อต่างๆ

2.1.6 สร้างศูนย์การเรียนรู้

2.1.7 ปรับปรุงศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

- 2.1.8 จัดหาผู้ดูแลเด็ก
- 2.1.9 สนับสนุนอาหารกลางวันและนม
- 2.1.10 จัดหาอุปกรณ์กีฬา
- 2.1.11 อบรมให้ความรู้อาชีพพระยะสัน
- 2.1.12 อบรมเพื่อจัดเกลาจิตใจ
- 2.1.13 สนับสนุนโครงการด้านการศึกษา
- 2.1.14 สนับสนุนการเกษตรเพื่ออาหารกลางวันของนักเรียน
- 2.1.15 สนับสนุนสหกรณ์โรงเรียน
- 2.1.16 จัดหาเครื่องเล่นศูนย์เด็กเล็กและโรงเรียน
- 2.2 ส่งเสริมกิจกรรมศาสนา
 - 2.2.1 อบรมให้ความรู้
 - 2.2.2 จัดกิจกรรมวันสำคัญทางศาสนา
 - 2.2.3 ร่วมงานรัฐพิธี ราชพิธี
 - 2.2.4 สนับสนุนหน่วยงานอื่น
 - 2.2.5 กิจกรรมมัคคุเทศก์ (วัด / ท้องเที่ยวเชิงอนุรักษ์)
- 2.3 ส่งเสริมและอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี
 - 2.3.1 จัดกิจกรรมวันลอยกระทง
 - 2.3.2 จัดกิจกรรมวันสงกรานต์
 - 2.3.3 สนับสนุนหน่วยงานอื่น
- 2.4 ส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2.4.1 อบรมให้ความรู้
 - 2.4.2 จัดกิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2.4.4 สนับสนุนครูภูมิปัญญาท้องถิ่น
 - 2.4.5 จัดสร้างพิพิธภัณฑ์
 - 2.4.6 จัดกิจกรรมโครงการประกวดความสามารถทางภูมิปัญญา

3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการเมืองและการบริหาร

- 3.1 การส่งเสริมประสิทธิภาพการบริหารงานในสำนักงาน
 - 3.1.1 จัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์
 - 3.1.2 จัดทำข้อมูลสารสนเทศ
 - 3.1.3 ก่อสร้างหอประชุม หรืออาคารอเนกประสงค์

3.1.4 ก่อสร้างบ้านพักพนักงาน

3.1.5 ปรับปรุงสถานที่ทำงาน

3.1.6 ปรับปรุงภูมิทัศน์

3.1.7 จัดหารถยนต์

3.1.8 จัดหาเครื่องคอมพิวเตอร์

3.1.9 จัดหาวัสดุอุปกรณ์โสตเทคโนโลยีและสารสนเทศ

3.1.10 รายจ่ายประจำ

3.2 การเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์ในการบริหารจัดการ

3.2.1 อบรมให้ความรู้

3.2.2 ศึกษาดูงาน

3.2.3 ให้ประชาชนมีส่วนร่วมมากขึ้น

3.2.4 จัดทำคู่มือหรือเอกสาร

3.2.5 ร่วมจัดทำวิสัยทัศน์และการมีส่วนร่วม

3.2.6 การตรวจสอบและให้ความรู้ในการบริหารตาม

หลักธรรมาภิบาล

3.2.7 จัดตั้งวิยชุมชน

4. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านเศรษฐกิจ

4.1 การส่งเสริมอาชีพ

4.1.1 อบรมส่งเสริมอาชีพการปลูกพืชเศรษฐกิจ

4.1.2 อบรมส่งเสริมอาชีพการเลี้ยงสัตว์

4.1.3 อบรมการแปรรูปผลิตภัณฑ์เกษตร

4.1.4 สนับสนุนหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP)

4.1.5 ส่งเสริมกลุ่มอาชีพ

4.1.6 จัดหาพันธุ์พืชหรือพันธุ์สัตว์

4.1.7 สนับสนุนปุ๋ยหรือยากำจัดศัตรูพืช

4.1.8 ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยอินทรีย์

4.1.9 จัดอบรมให้ความรู้ด้านระบบนิเวศและการเกษตร

4.2 การสหกรณ์หรือร้านค้าชุมชน

4.2.1 อบรมให้ความรู้เรื่องกับงานสหกรณ์หรือร้านค้าชุมชน

4.2.2 จัดตั้งสหกรณ์หรือร้านค้าชุมชน

4.2.3 สนับสนุนการบริหารจัดการกลุ่มให้มีความเข้มแข็ง

4.2.4 จัดตั้งกลุ่มสมาชิกเงินทุนออมทรัพย์

5. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านการสาธารณสุข

5.1 การเฝ้าระวังโรคที่นำโดยแมลง

5.1.1 พ่นหมอกควันเพื่อกำจัดยุงแก่

5.1.2 รณรงค์และกำจัดลูกน้ำ

5.1.3 ให้ความรู้ด้านสุขศึกษา

5.1.4 จัดหาเครื่องพ่นหมอกควัน

5.1.5 จัดหาน้ำยาพ่นหมอกควัน

5.1.6 สนับสนุนกิจกรรม อสม.

5.1.7 จัดอบรมด้านสาธารณสุขมูลฐาน

5.2 การรณรงค์ป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

5.2.1 ฉีดวัคซีนป้องกันโรคพิษสุนัขบ้า

5.2.2 ฉีดยาคุมกำเนิดสุนัขและแมว

5.2.3 อบรมให้ความรู้อาสาสมัคร

5.2.4 จัดหาวัคซีนหรือยาคุมกำเนิด

5.3 การรณรงค์และป้องกันโรคเอดส์

5.3.1 อบรมให้ความรู้

5.3.2 จัดกิจกรรมกีฬา

5.3.3 ส่งเสริมการรวมกลุ่ม

5.3.4 ส่งเสริมการรวมกลุ่ม

5.3.5 ส่งเสริมอาชีพ

5.3.6 ส่งเคราะห์ผู้ติดเชื้อ

5.3.7 สนับสนุนทุนการศึกษาบุตรผู้ติดเชื้อตั้งกลุ่มผู้ติดเชื้อ

5.3.8 ตั้งกลุ่มผู้ติดเชื้อ

5.4 พัฒนาศักยภาพของสาธารณสุข

5.4.1 พัฒนาศักยภาพของอาสาสมัครของสาธารณสุข

5.4.2 พัฒนาด้านเทคโนโลยีเครื่องมือด้านสาธารณสุข

5.4.3 ปรับปรุงภูมิทัศน์รอบอาคารสาธารณสุข

5.4.4 ปรับปรุงหรือต่อเติมอาคาร/บ้านพัก

5.4.5 ส่งเสริม ป้องกัน พื้นฟู รักษา

6. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านโครงสร้างพื้นฐานและสาธารณูปโภค

6.1 การคมนาคม

6.1.1 ก่อสร้างถนนคอนกรีต

6.1.2 สร้างถนนลูกรัง

6.1.3 ก่อสร้างสะพานหรือท่อเหลี่ยม

6.1.4 ปรับปรุงภูมิทัศน์ข้างทางจราจร

6.2 การติดตั้งไฟฟ้าสาธารณะ

6.2.1 ติดตั้งไฟกิ่ง

6.2.2 ขยายเขตบริการไฟฟ้า

6.2.3 ดูแลรักษาไฟฟ้าสาธารณะ

6.3 การติดต่อสื่อสาร

6.3.1 ขยายเขตบริการโทรศัพท์

6.3.2 ติดตั้งหรือซ่อมแซมหอกระจายข่าว

6.3.3 จัดทำเอกสารหรือคู่มือเพื่อประชาสัมพันธ์

6.3.4 จัดตั้งศูนย์ส่งและรับวิทยุประจำหมู่บ้าน

6.4 การป้องกันการชำรุดของไหล่ทาง

6.4.1 ก่อสร้างรางระบายน้ำ

6.4.2 วางท่อระบายน้ำ

6.4.3 ปลูกหญ้าแฝก

6.5 การบูรณะซ่อมแซม

6.5.1 ซ่อมแซมถนน

6.5.2 ซ่อมแซมลำเหมือง ฝาย ทำนบ

6.6 การป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำอุปโภคบริโภค

6.6.1 สร้างถังเก็บน้ำ

6.6.2 เจาะบ่อบาดาล

6.6.3 สร้างหรือปรับปรุงประปา

6.7 การป้องกันปัญหาการขาดแคลนน้ำในการเกษตร

6.7.1 สร้างคาลดลำเหมืองและพังกันน้ำ

6.7.2 สร้างฝายน้ำล้น

6.7.3 สร้างอ่างเก็บน้ำหรือสระน้ำ

6.7.4 ขุดลอกคลอง เหมือง สระ อ่างเก็บน้ำ ฝาย

7. ยุทธศาสตร์การพัฒนาด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ดิน น้ำ ป่า

และอากาศ

7.1 การป้องกันปัญหาขยะ

7.1.1 หาทำจัดขยะ

7.1.2 สร้างที่กำจัดขยะ

7.1.3 จัดหารถเก็บขยะ

7.1.4 อบรมให้ความรู้

7.1.5 รณรงค์หรือประชาสัมพันธ์

7.1.6 แยกประเภทขยะ

7.1.7 การสร้างบ่อแก๊สชีวภาพ

7.2 การอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและป่าไม้

7.2.1 อบรมให้ความรู้

7.2.2 ดูแลรักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร

7.2.3 ปลูกลำต้นไม้หรือไม้ผลและบำรุงดูแลรักษา

7.2.4 รณรงค์และประชาสัมพันธ์

7.2.5 ปลุกป่าชุมชนหรือฟื้นฟูป่า

7.2.6 ทำแนวเขตป่า

7.2.7 ทำแนวกันไฟ

7.3 การป้องกันผลกระทบจากการใช้สารเคมี

7.3.1 อบรมให้ความรู้

7.3.2 รณรงค์และประชาสัมพันธ์

7.3.3 ตรวจวิเคราะห์ดินหรือปรับปรุงดิน

7.3.4 ส่งเสริมการปลูกและการใช้สารสกัดจากสมุนไพร

7.3.5 ปลุกผักปลอดสารพิษ

7.3.6 ตรวจสอบสารปนเปื้อนในอาหารและเครื่องดื่ม

7.3.7 ตรวจสอบสารเคมีตกค้างในพืชผัก อาหารและในกระแสโลหิต

ของเกษตรกร

7.3.8 ตรวจสอบตลาดสด หรือสถานที่จำหน่ายอาหาร

7.4 การพัฒนาและปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยว

7.4.1 อบรมให้ความรู้

7.4.2 ปรับปรุงหรือพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว

7.4.3 ก่อสร้างหรือปรับปรุงถนนเข้าแหล่งท่องเที่ยว

7.4.4 สร้างสวนสาธารณะ

7.4.5 ประชาสัมพันธ์

7.4.6 ส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์

โครงการที่สำคัญในตำบลแม่่นะ

ตัวอย่างโครงการที่ 1 โครงการสัมมนาการฟื้นฟูดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ประชาชนและชุมชนในท้องถิ่นได้มีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์ฟื้นฟู บำรุงรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในท้องถิ่นของตน
2. เพื่อการส่งเสริมและสนับสนุนหน้าที่ของชุมชน ในการจัดการทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งขององค์กรชุมชนท้องถิ่นในการร่วมดูแลรักษา และฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. เพื่อตอบสนองความต้องการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ ที่หลากหลายให้เกิด คุณค่าและประโยชน์สูงสุด

เป้าหมาย

ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนา จำนวน 130 คน ประกอบด้วยตัวแทนจากกลุ่มผู้นำชุมชน ประชาคม เยาวชน สตรี สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลแม่่นะ รวม 13 หมู่บ้าน ในพื้นที่ ตำบลแม่่นะ

วิธีการดำเนินการ

1. ผู้เข้าร่วมประชุมสัมมนาได้รับฟังคำบรรยายข้อมูล ในการฟื้นฟูดูแลรักษา ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. การจัดแบ่งกลุ่มจาก 13 หมู่บ้าน เพื่อระดมความคิดเห็นในการจัดการ ทรัพยากรธรรมชาติ
3. การกำหนด กฎ กติกา ร่วมกันในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติสิ่งแวดล้อม

4. รวบรวมและนำเสนอแนวคิดเพื่อจัดทำแผนยุทธศาสตร์ของตำบลแม่นะ

วันเวลาและสถานที่ในการดำเนินการ

วันอังคาร ที่ 13 กันยายน 2548 เวลา 08.00-17.00 น. ณ ห้องประชุมวิทยาลัย
ชาวบ้าน บ้านจอมคีรี หมู่ที่ 3 ตำบลแม่นะ

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. ประชากรและองค์กรท้องถิ่นในตำบลแม่นะมีส่วนร่วมในการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
2. ประชาชนในท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
3. เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงความสำคัญในการดูแลรักษาทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
4. พื้นที่ป่ามีความอุดมสมบูรณ์และมีทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในสถานะที่สมดุลและยั่งยืน

ตัวอย่างโครงการที่ 2 โครงการสร้างโรงเรียนเพาะชำเพื่อขยายพันธุ์ไม้ไผ่และตะไคร้หอม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อเป็นโรงเรียนในการขยายพันธุ์ไม้ไผ่และตะไคร้หอม
2. เพื่อให้ประชาชนในชุมชนนำพันธุ์ไม้ไผ่ไปปลูกเพื่อใช้ประโยชน์

เป้าหมาย

ประชาชนในพื้นที่ตำบลแม่นะ จำนวน 13 หมู่บ้าน

ขั้นตอนการดำเนินการ

1. จัดหาสถานที่ในการก่อสร้างโรงเรียนเพาะชำออกแบบลักษณะโรงเรียน
2. จัดเตรียมวัสดุอุปกรณ์ในการก่อสร้าง
3. จัดสร้างโรงเรียนชำ
4. ตรวจสอบและติดตามประเมินผล

กลุ่มอาชีพที่น่าสนใจในตำบลแม่นะ

เอกสารเผยแพร่ของ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นะ (2548) อำเภอเชียงดาว
จังหวัดเชียงใหม่. นำเสนอข้อมูลดังนี้

ผู้ประสานงาน นางไข่แก้ว กองสถาน เบอร์โทรศัพท์ 053-388-099

2. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์น้ำพริกตาแดง / พริกดาบ

ชื่อกลุ่มผลิต กลุ่มแม่บ้านผลไม้ดองและน้ำพริกตาแดง

สถานที่ผลิต 126 บ้านจอมคีรี หมู่ที่ 3 ตำบลแม่นะ

ผู้ประสานงาน นางสาวชล เก่งกล้า เบอร์โทรศัพท์ 053-456-349

3. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ลำไยอบแห้ง

ชื่อกลุ่มผลิต กลุ่มแม่บ้านจอมคีรี

สถานที่ผลิต 126 บ้านจอมคีรี หมู่ที่ 3 ตำบลแม่นะ

ผู้ประสานงาน นางสาวชล เก่งกล้า เบอร์โทรศัพท์ 053-456-349

4. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ลูกชิด

ชื่อกลุ่มผลิต กลุ่มอนุรักษ์ป่าชุมชนแม่เมะ

สถานที่ผลิต 15/1 บ้านแม่เมะ หมู่ที่ 11 ตำบลแม่นะ

ผู้ประสานงาน นายวงศ์ แก้วใจมา เบอร์โทรศัพท์ 053-229-614

5. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ใบเมี่ยง, ใบชา

ชื่อกลุ่มผลิต กลุ่มแม่บ้านปางมะโอ

สถานที่ผลิต 32 บ้านปางมะโอ หมู่ที่ 9 ตำบลแม่นะ

ผู้ประสานงาน นางอัมพร ยิ่งสนิท เบอร์โทรศัพท์ -

6. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์แคบหมู

ชื่อกลุ่มผลิต กลุ่มแม่บ้านจอมคีรี

สถานที่ผลิต 126 บ้านจอมคีรี หมู่ที่ 3 ตำบลแม่นะ

ผู้ประสานงาน นางสาวชล เก่งกล้า เบอร์โทรศัพท์ 053-456-349

7. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลไม้ดอง

ชื่อกลุ่มผลิต กลุ่มผลไม้ดอง, กระเทียมดอง

สถานที่ผลิต 33 บ้านแม่ฮ้อยโน หมู่ที่ 8 ตำบลแม่นะ

ผู้ประสานงาน นางบัวคลี กาวีตา เบอร์โทรศัพท์ 07-174-2766

8. กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ผลไม้ดอง

ชื่อกลุ่มผลิต กลุ่มแม่บ้านจอมคีรี

สถานที่ผลิต 126 บ้านจอมคีรี หมู่ที่ 3 ตำบลแม่นะ

ผู้ประสานงาน นางสาวชล เก่งกล้า เบอร์โทรศัพท์ 053-456-349

ผู้ประสานงาน นางสาวชล เก่งกล้า เบอร์โทรศัพท์ 053-456-349

9. กลุ่มผลิตผลการเกษตรส้มโอ

ชื่อกลุ่มผลิต กลุ่มจำหน่ายส้มโอแก่งป็นเต้า

สถานที่ผลิต 15 / 1 บ้านแก่งป็นเต้า หมู่ที่ 10 ตำบลแม่นะ

ผู้ประสานงาน นางนวล กันทามิ เบอร์โทรศัพท์ 04-047-5759

2.2 ทฤษฎีและลักษณะของความต้องการ

ถวิล ชาราโกชน และศรีณย์ คำวิสุข (2546: 18-19) ได้กล่าวอ้างถึงทฤษฎีการตอบสนองความต้องการของมนุษย์ว่าต้องเรียงไปตามลำดับ โดยมาสโลว์ (Maslow) มีความเชื่อว่ามนุษย์เป็นผู้ใฝ่ดี มีศักยภาพที่จะพัฒนาสังคมและตนเองมุ่งที่จะพัฒนาให้สูงสุดในความสำเร็จและสร้างสรรค์ทุกคนต้องการความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ (Self actualization) การเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์หมายถึงการประจักษ์แล้วในศักยภาพของตน ต้องการพัฒนาศักยภาพของตนให้เต็มที่จะสามารถทำประโยชน์ให้แก่ตนเองและผู้อื่นได้ ดังนั้นมนุษย์จึงมีความต้องการ ซึ่งความต้องการจะเรียงลำดับ 5 ขั้น ตั้งแต่ขั้นต่ำสุดไปจนถึงขั้นสูงสุด ตามลำดับดังนี้

1. ความต้องการที่เป็นพื้นฐานแรกสุดเป็นความต้องการทางสรีระวิทยาซึ่งก่อให้เกิดแรงขับพื้นฐาน เช่น ความต้องการน้ำ อากาศ พักผ่อน อาหาร ความต้องการทางเพศ
2. ความต้องการด้านความปลอดภัยและมั่นคงทางสิ่งแวดล้อม เพื่อจะทำหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ความต้องการด้านความรักและความเป็นเจ้าของ
4. ความต้องการเกียรติยศ เช่น ชื่อเสียง ตำแหน่งหน้าที่การงาน
5. ความต้องการที่จะใช้ศักยภาพสูงสุดของตนเอง

เมื่อมาถึงความต้องการสูงสุดแล้วความต้องการต่างๆ จะลดลงแต่จะมีความพอใจกับสถานะปัจจุบันที่ได้กระทำกิจกรรมอยู่

เมื่อความต้องการในขั้นหนึ่งขั้นใดได้รับการตอบสนองคนก็จะ มีความต้องการในขั้นต่อไป โดยที่ความต้องการขั้นใดได้รับการตอบสนอง ไม่มีความจำเป็นที่จะต้องได้รับ

100 เปอร์เซ็นต์ บุญสม วราเอกศิริ (2529: 113-120) ได้มีการแจกแจงการตอบสนองความต้องการไว้ว่า การตอบสนองจะลดหลั่นกันไปตามลำดับขั้น โดยมีการตอบสนองความต้องการทางด้านร่างกายประมาณ 85 เปอร์เซ็นต์ การสนองความต้องการด้านความปลอดภัย 70 เปอร์เซ็นต์ การ

ตอบสนองทางด้านความรัก 50 เปอร์เซ็นต์ การตอบสนองความต้องการทางด้านที่จะเป็นที่ยอมรับและได้รับการยกย่อง 40 เปอร์เซ็นต์ การตอบสนองความต้องการทางด้านรู้จักตนเอง 10 เปอร์เซ็นต์ และยังได้อธิบายแนวความคิดของมาสโลว์ที่ได้แบ่งความต้องการทั้ง 5 ขึ้นออกเป็น 2 กลุ่ม คือ

1. deficiency needs (ความต้องการขั้นที่ 1-4) เรียกว่าความต้องการขั้นต่ำ หรือความต้องการเนื่องมาจากการขาดหรือไม่มี ซึ่งต้องการตอบสนองจากปัจจัยภายนอก

2. growth needs (ความต้องการขั้นที่ 5) เรียกว่าความต้องการขั้นสูง หรือความต้องการการพัฒนาเป็นความต้องการที่ต่อเนื่องมาจากการแสวงหาซึ่งเกิดขึ้น เมื่อความต้องการขั้นต่ำได้รับการตอบสนองอย่างพอเพียง มนุษย์ก็จะสามารถพัฒนาขึ้นไปสู่การเป็นผู้ที่สามารถใช้ความสามารถที่ตนมีอยู่อย่างสมบูรณ์ แต่ Murphy อ้างในรัตนา พุ่มไพศาล, 2528: 83-84) กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์ที่เกิดพร้อมกับชีวิตเมื่อเริ่มเกิดไว้ต่างจากมาสโลว์ ดังนี้

2.1 ความต้องการที่สัมพันธ์กันโดยตรงกับร่างกาย เช่น ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ และความต้องการที่มีส่วนร่วมสัมพันธ์กับการป้องกันตนเองจากความร้อนเกินไป หนาวเกินไป

2.2 ความต้องการทางด้านกิจกรรม เป็นความต้องการที่จะสำรวจ และทำกิจกรรมกระตุ้นตนเองให้กระฉับกระเฉง

2.3 ความต้องการทางประสาทสัมผัส ซึ่งรวมความต้องการเรื่อง สี เสียง จังหวะ ความต้องการการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม ความต้องการที่จะหนีจากสิ่งสับสน

2.4 ความต้องการที่จะหลีกเลี่ยงจากการถูกโจมตี ความเจ็บปวด การถูกข่มขู่บังคับหลีกเลี่ยงจากความตกใจ

อีริค ฟอรัม (Erich Fromm) (อ้างในโสภา ชูพิกุลชัย, 2529: 120) กล่าวถึงความต้องการสำคัญของมนุษย์ คือ

1. ความต้องการที่จะมีส่วนเกี่ยวข้องกับสัมพันธ์ซึ่งกันละกัน
2. ความต้องการที่จะเป็นมนุษย์ที่มีความคิดสร้างสรรค์มากกว่าที่จะเป็นสัตว์โลกธรรมดา

3. ความต้องการที่จะมีส่วนเกี่ยวพันกันระหว่างมนุษย์ในโลก เพื่อให้เกิดความรู้สึกเป็นส่วนหนึ่งของโลก

4. ความต้องการที่จะเรียนแบบ ซึ่งความรู้สึกที่จะเรียนแบบนี้เกิดขึ้นจากความต้องการที่จะเป็นส่วนหนึ่งของคนหนึ่งคนใด ไม่ใช่เป็นเพียงคนๆ หนึ่งเท่านั้น

5. ความต้องการที่จะมีความคงทนและมั่นคงเกี่ยวกับการยอมรับและเข้าใจผู้อื่น

สำหรับบริโภคภายในครอบครัว แต่ถ้าไปส่งเสริมการปลูกปอหรือข้าวฟ่างซึ่งบริโภคไม่ได้คงจะไม่ประสบผลสำเร็จมากนัก ยิ่งกว่านั้นความต้องการยังรวมไปถึงความอยู่ดี กินดี และในปัจจุบัน ได้มีการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งต่างๆ มากมาย จึงทำให้เกษตรกรมีความต้องการไม่รู้จักจบสิ้น”

2.3 วิสาหกิจชุมชน

วิสาหกิจชุมชน (community enterprise) หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลในรูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชนและระหว่างชุมชน ความหมายของวิสาหกิจชุมชนโดยสรุป คือ การประกอบการเพื่อการจัดการ "ทุนของชุมชน" อย่างสร้างสรรค์เพื่อการพึ่งตนเอง "ทุนของชุมชน" ไม่ได้หมายถึงแต่เพียงเงิน แต่รวมถึงทรัพยากร ผลผลิต ความรู้ ภูมิปัญญา ทุนทางวัฒนธรรม ทุนทางสังคม (กฎเกณฑ์ทางสังคมที่รื้อรัดผู้คนให้อยู่ร่วมกันเป็นชุมชนเป็นพี่เป็นน้องไว้ใจกัน) ลักษณะสำคัญของวิสาหกิจชุมชน (มีองค์ประกอบอย่างน้อย 7 ประการ)

1. ชุมชนเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ
2. ผลผลิตมาจากกระบวนการในชุมชน โดยใช้วัตถุดิบ ทรัพยากร ทุน แรงงานในชุมชน เป็นหลัก
3. ริเริ่มสร้างสรรค์เป็นนวัตกรรมของชุมชน
4. เป็นฐานภูมิปัญญาท้องถิ่น ผสมผสานภูมิปัญญาสากล
5. มีการดำเนินการแบบบูรณาการ เชื่อมโยงกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ
6. มีกระบวนการเรียนรู้เป็นหัวใจ
7. มีการพึ่งพาตนเองของครอบครัวและชุมชนเป็นเป้าหมาย

เครือข่ายวิสาหกิจชุมชน หมายถึง คณะบุคคลที่รวมตัวกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในการทำกิจกรรมอย่างหนึ่งอย่างใด เพื่อประโยชน์ในการดำเนินงาน ของวิสาหกิจชุมชนในเครือข่าย (วิชิต ธาตุเพชร และคณะ, 2548)

วิสาหกิจชุมชน (small and micro community enterprise หรือ SMCE) หมายถึง กิจการของชุมชนเกี่ยวกับการผลิตสินค้า การให้บริการหรือการอื่น ๆ ที่ดำเนินการโดยคณะบุคคลที่มีความผูกพัน มีวิถีชีวิตร่วมกันและรวมตัวกันประกอบกิจการดังกล่าว ไม่ว่าจะเป็นนิติบุคคลใน

รูปแบบใด หรือไม่เป็นนิติบุคคล เพื่อสร้างรายได้และเพื่อการพึ่งพาตนเองของครอบครัว ชุมชน และระหว่างชุมชน วิสาหกิจชุมชน เป็นนโยบายของรัฐบาลซึ่งมีแนวคิดว่ายปัญหาของประเทศใน ภาพรวม ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มขึ้น สามารถแก้ไขได้ด้วยการที่ประชาชนรู้จักนำสินทรัพย์ที่มีอยู่ ทำให้เกิดมูลค่าเพิ่มขึ้น สามารถจัดปัญหาความยากจนเป็นการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนและรายได้ที่ มั่นคง ความคาดหวังที่มีต่อวิสาหกิจชุมชน คือ คนในทุกชุมชนมองเห็นสินทรัพย์ของตนเองและ ชุมชนมีค่าสามารถทำให้มีมูลค่าเพิ่มขึ้น และนำมาเป็นปัจจัยสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชน สินทรัพย์ของประชาชนและชุมชนที่มีอยู่ ไม่ได้หมายถึงเงินทองเท่านั้น แต่หมายถึง ความรู้ ภูมิ ปัญญาท้องถิ่น วัฒนธรรม ทักษะฝีมือ ความสงบวิถีชีวิต วัสดุตามธรรมชาติ ธรรมชาติของชุมชน พืชผลการเกษตร ฯลฯ ซึ่งรัฐบาลเห็นว่าสิ่งเหล่านี้เป็นพื้นฐานหรือทุนทางสังคมของชุมชน เพราะ เป็นสิ่งที่ได้สร้างสะสมและสืบทอดต่อ ๆ มาเป็นสมบัติของคนในชุมชนทุกคน จากแนวคิดและ ความคาดหวังพิจารณาได้ว่า วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการสร้างรายได้อย่างมั่นคงรูปแบบหนึ่ง ที่มี ขนาดเล็กกว่าวิสาหกิจขนาดย่อม (small enterprise) สร้างผลผลิตของกิจการ ซึ่งเกิดจากสินทรัพย์ ของชุมชนที่มีรูปแบบการบริหารจัดการสมัยใหม่โดยคนในชุมชน เป็นกิจการของคนในชุมชนที่ ปลุกให้ภูมิปัญญาในท้องถิ่นฟื้นขึ้นมาเป็นพลังให้กับชุมชนในการพัฒนาเศรษฐกิจ ระดับฐานราก ของประเทศ โดยมีจุดหมายในการดำเนินกิจการ คือ การพึ่งตนเองและพึ่งพากันและกันของ ชุมชน ดังนั้น วิสาหกิจชุมชน เป็นกิจการของชุมชนที่เกิดขึ้นด้วยความคิดสร้างสรรค์จากพื้นฐานภูมิ ปัญญาท้องถิ่นดั้งเดิม ซึ่งไม่ใช่ธุรกิจ หากแต่วิสาหกิจชุมชน สามารถพัฒนาก้าวไปสู่การเป็น วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมได้ (กรมส่งเสริมการเกษตร, 2548)

พิทยา ว่องกุล (2532: 42-43) ได้กล่าวไว้ว่า การสร้างวิสาหกิจชุมชน หรือ การ สร้างกองทุนหมู่บ้าน เมื่อเข้มแข็งมั่นคงจริงๆ แล้ว เงินทุนจะช่วยในการพัฒนาหมู่บ้านในด้านต่างๆ ด้วยตัวของชาวบ้านเอง และถ้าหากชาวบ้านให้ความสนใจ สร้างสมโภคทรัพย์ มากกว่าความ ต้องการเงินในที่สุดความอุดมสมบูรณ์จะกลับคืนมาสู่หมู่บ้าน พิทยา ว่องกุล (2532: 25-26) ได้ให้ ความหมายของ “โภคทรัพย์” ไว้ว่าเป็นสิ่งที่ใช้สำหรับกินเป็นอาหาร เครื่องไม้เครื่องมือหรือ เครื่องใช้สอยต่างๆ ดังนั้นผลผลิตทั้งหมดไม่ว่าจะมาจากด้านเกษตรและอุตสาหกรรมถือได้ว่าเป็น โภคทรัพย์ โภคทรัพย์ยังสามารถแบ่งได้ 3 ประเภท ประเภทแรกเป็นทรัพยากรธรรมชาติที่ออก งามออกมาไม่ได้ เช่น เหล็ก อลูมิเนียม น้ำมันปิโตรเลียม ทองแดง เมื่อนำมาใช้ทรัพยากรเหล่านี้ จะหมดไปจากเดิม ประเภทที่สอง เป็นสิ่งมีชีวิต เช่น สัตว์และพืช ที่สามารถขยายพันธุ์เพิ่ม จำนวนขึ้นเรื่อยๆ ประเภทที่สาม เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงสิ่งมีชีวิตให้เจริญเติบโตได้แก่ ดิน น้ำ และอากาศ

จะหมดไปจากเดิม ประเภทที่สอง เป็นสิ่งมีชีวิต เช่น สัตว์และพืช ที่สามารถขยายพันธุ์เพิ่มจำนวนขึ้นเรื่อยๆ ประเภทที่สาม เป็นทรัพยากรธรรมชาติที่หล่อเลี้ยงสิ่งมีชีวิตให้เจริญเติบโตได้แก่ ดิน น้ำ และอากาศ

กาญจนา แก้วเทพ (2538: 21-22) ได้กล่าวถึงแนวคิดการพัฒนาวัฒนธรรมชุมชนว่าเป็นการพัฒนาจากล่างขึ้นบน (bat-tom-up) ประกอบด้วยมิติแรก เริ่มด้วยความต้องการว่าจะพัฒนาอะไร โดยถูกกำหนดจากชาวบ้าน เพราะลำดับความต้องการนั้นจะเป็นตัวบ่งบอกถึงระดับความสำคัญของสิ่งที่ชาวบ้านปรารถนาอย่างแท้จริง มิติที่สอง การกำหนดรูปแบบวิธีการในการตอบสนองความต้องการหรือวิธีการแก้ปัญหา มิติที่สาม หลังจากรับรู้ความต้องการของชาวบ้าน และได้ศึกษาสำรวจวิธีการแก้ปัญหาแล้วจะเป็นขั้นของการวางแผนงาน เพื่อแก้ปัญหาในปัจจุบัน ต้องใช้วัฒนธรรมของชุมชนเป็นตัวตั้ง เป็นจุดเริ่มต้นโดยอาจจะประสานกับความรู้ที่นำมาจากภายนอกให้เกิดประโยชน์แก่ชุมชน

ณรงค์ โชควัฒนา (2542: 15) ให้ความหมายของเศรษฐกิจพอเพียง พึ่งตนเองตามแนวพระราชดำริ คือ การพัฒนาอย่างบูรณาการ โดยไม่มองเฉพาะเศรษฐกิจแต่เพียงอย่างเดียว มองสังคมด้วยและมองสิ่งแวดล้อมพร้อมๆ กับการพัฒนา “เราไม่เชื่อว่าเมื่อเศรษฐกิจดีขึ้น สังคมและสิ่งแวดล้อมจะดีขึ้นเอง เพราะสังคมก็มีต้นทุนของสังคม สิ่งแวดล้อมก็มีต้นทุนของสิ่งแวดล้อม และสิ่งเหล่านี้เป็นทรัพยากรไทย เป็นทรัพยากรที่มีค่า เราควรใช้ให้คุ้มค่าที่สุด”

ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และพิทยา ว่องกุล (2545: 58) ได้กล่าวถึง วิสาหกิจชุมชนว่า แนวคิดการพัฒนาแบบองค์รวมที่ยั่งยืน เป็นมิติของธุรกิจชุมชนที่มีความหลากหลายสูง นักกตินักวิชาการ นักพัฒนา ข้าราชการอื่นๆ ลงมาจนถึงผู้นำชุมชนและชาวบ้านในชนบท ต่างเสนอวิธีคิดและแนวทางพัฒนาชุมชน/สังคม ในสาระและรูปแบบต่างๆ ที่หลากหลาย โดยเฉพาะบทเรียนของชาวบ้านหรือชุมชนที่อยู่รอดได้ด้วยเศรษฐกิจจากการผลิตแบบพึ่งตนเอง รวมถึงการรวมกลุ่มเพื่อสร้างศักยภาพของชุมชน การสร้างกองทุนในรูปแบบต่าง ๆ เครือข่ายองค์กรชาวบ้านและความร่วมมือกันพัฒนาชุมชน/สังคมระหว่างองค์กรหรือหน่วยงานในภาคส่วนต่างๆ

ณรงค์ และ นันทิยา หุตานุวัตร (2546: 15) ได้กล่าวถึงการรวมกลุ่มของชาวชนบทว่ามีความสำคัญอย่างยิ่งและเป็นเครื่องมือในการต่อสู้เพื่อความอยู่รอด หน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนตระหนักถึงความสำคัญของการรวมกลุ่มของชาวชนบทเพื่อแก้ไขปัญหาและการพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้น จะเห็นได้ว่ามีโครงการพัฒนาทั้งของภาครัฐและเอกชน ซึ่งเน้นการเสริมสร้าง

ความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรจำนวนมากเข้าสู่ชนบท อเนก หิรัญ (2533: ไม่ระบุหน้า) ซึ่งให้เห็นว่า การสร้างความเข้มแข็งให้แก่กลุ่มเกษตรกรเป็นกลยุทธ์ที่สำคัญของการพัฒนาชนบท ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 7 ระบุถึงการสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกร เน้นนโยบายในการพัฒนาชนบท (สำนักงานคณะกรรมการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2538) และปรากฏอย่างเด่นชัดในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 9 ในแนวทางการพัฒนาตามยุทธศาสตร์การปรับโครงสร้างการพัฒนาชนบทและเมืองอย่างยั่งยืน

2.4 ผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับวิสาหกิจชุมชน

ณรงค์ศักดิ์ มาละ (2546) ศึกษา วิสาหกิจชุมชนกับการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชน ตำบลสันผักหวาน อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ได้ศึกษาการรวมกลุ่มของชุมชนที่สามารถทำให้เศรษฐกิจของชุมชนพึ่งตนเองได้ การพัฒนาเศรษฐกิจของชุมชนนั้นนอกจากจะเป็นวิธีการหนึ่งในการแก้ปัญหาเศรษฐกิจแล้ว ยังเป็นกระบวนการพัฒนาการพึ่งตนเองก่อนเป็นอันดับแรก เปลี่ยนระบบการผลิตเพื่อขายมาเป็นการผลิตเพื่อยังชีพพอเพียงแล้วจึงขาย การขายผลผลิตก็ต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้มากขึ้นโดยการแปรรูปการผลิตการรวมกันขาย ตลอดจนการทำการธุรกิจร่วมกับภาคเอกชนบนพื้นฐานความสามัคคี และความเข้าใจในศักยภาพของชุมชน จึงสามารถรวมตัวกันทำกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือกันและกันระหว่างกลุ่ม ระหว่างชุมชนได้

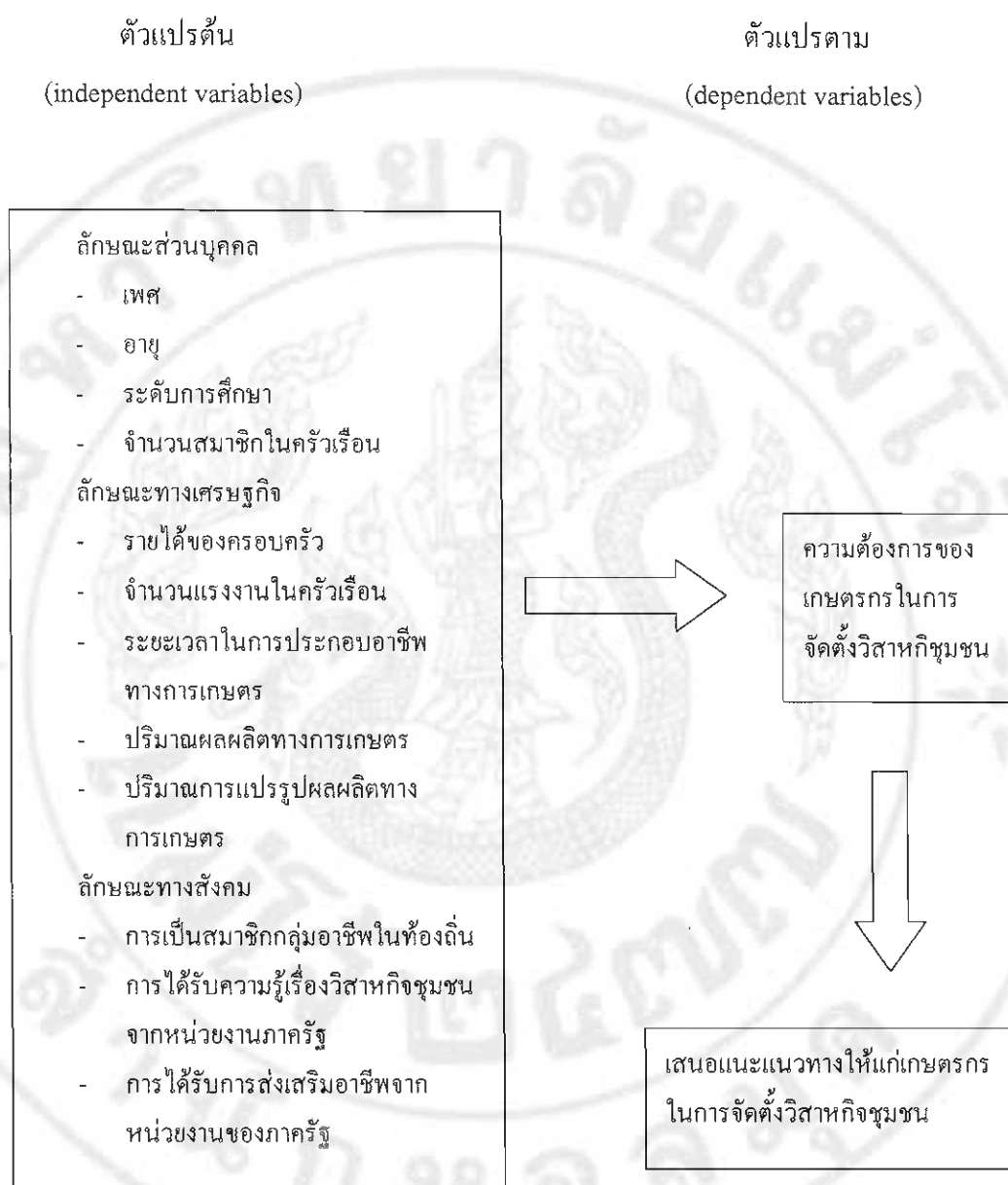
จกมล จอมเมือง (2542) ศึกษา ธุรกิจชุมชนของกลุ่มสหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด : การแปรรูปผลไม้เป็นอาชีพเสริมให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม เพื่อเป็นการสร้างงานและรายได้ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มหรือบุคคลอื่นๆ เนื่องมาจากมีการซื้อผลผลิตจากเกษตรกรและมีการรวบรวมผลผลิตจากภายในกลุ่มสหกรณ์เองแล้วนำมาแปรรูปทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่ชุมชน การผลิตผลไม้แปรรูปนั้นมีการนำเอาเทคโนโลยีสมัยใหม่มาใช้รวมทั้งการบรรจุหีบห่อทำให้มูลค่าของสินค้าเพิ่มสูงขึ้น

นารีนานู พุททวงศ์ (2543) ศึกษา ธุรกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านแม่ฮ้อยในจังหวัดเชียงรายซึ่งได้ศึกษา การรวมกลุ่มของแม่บ้านที่เห็นว่ามีแม่บ้านบางส่วนที่ใช้เวลาว่างไม่เกิดประโยชน์จึงได้รวมกลุ่มเพื่อพัฒนาอาชีพและเพื่อสร้างรายได้โดยมีคาร์ผลิตสินค้า 3 ชนิด คือการทำดอกไม้ประดิษฐ์และพวงรีด การทำหมวกสาน และการเย็บผ้ามือฮ้อย ซึ่งสินค้าทั้ง 3 ชนิดนี้เป็นสินค้าที่ชาวบ้านมีความรู้และถนัดเป็นอย่างดี สมาชิกในกลุ่มมีแนวคิดที่ จุดประสงค์ในการตั้งกลุ่ม

ประเทศ ส่งผลต่อการพัฒนาประเทศและเป็นการตอบสนองแนวพระราชดำริเกี่ยวกับเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอย่างแท้จริง

อูษณีย์ พันธุ์จันทร์อุไร (2541) ได้ทำการศึกษา “ธุรกิจชุมชน” ทางเลือกใหม่ในการพัฒนาอุตสาหกรรม : กรณีศึกษาสถานีบริการน้ำมันบางจาก พบว่าแนวทางในการพัฒนาประเทศมีแนวโน้มที่จะมุ่งให้เกิดการพัฒนาตนเองในระดับชุมชนชนบทไปพร้อมๆ กันกับการพัฒนาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม ผู้วิจัยจึงได้เสนอแนวทางเลือกที่จะให้ชุมชน มีการพัฒนาด้วยตนเองนั่นคือแนวทางธุรกิจชุมชนซึ่งชุมชนนี้จะเป็นความร่วมมือของคนในชุมชนในการดำเนินธุรกิจขึ้นในชุมชนโดยจะเป็นการร่วมทุน ร่วมบริหารและร่วมรับผลประโยชน์จากการดำเนินธุรกิจชุมชนจึงทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งมากขึ้น ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศในลักษณะที่สมดุลและยั่งยืน จะต้องเป็นการพัฒนาในลักษณะที่ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้ แต่ในระยะแรกชุมชนยังไม่มีทักษะและศักยภาพในการที่จะดำเนินธุรกิจขึ้นมาด้วยตนเองจึงต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างทั้ง 3 ฝ่าย คือ องค์กรชุมชน ภาครัฐ และภาคเอกชน จึงจะทำให้ธุรกิจชุมชนสามารถดำเนินการได้และเป็นทางเลือกในการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต่อไป

2.5 กรอบแนวความคิดในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

(RESEARCH METHODOLOGY)

การวิจัยเรื่อง ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษา ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้กำหนดวิธีการวิจัยไว้ดังนี้

สถานที่ดำเนินการวิจัย

(Locale of the Research)

การวิจัยครั้งนี้ได้ดำเนินการวิจัยในพื้นที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ โดยผู้วิจัยได้เลือกใช้พื้นที่ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่เพื่อศึกษา งานวิจัยเนื่องจากความเหมาะสมดังนี้

1. ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีเกษตรกรจำนวนมาก เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมสำหรับการเกษตรแต่ก็ยังคงเกิดอุปสรรคในด้านของสภาพภูมิอากาศที่ค่อนข้างแปรปรวน ดังนั้น การประกอบอาชีพเสริมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการหารายได้เสริมให้เกษตรกรกลุ่มนี้ทำให้ผู้วิจัยมองเห็นโอกาสและความต้องการของเกษตรกร ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

2. ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนทางด้าน อาชีพเสริมจากองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ณะ และ อำเภอเชียงดาว โดยจัดตั้งเป็นกลุ่มแปรรูปผลผลิตต่าง ๆ แต่ยังคงขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องของการดำเนินธุรกิจและเงินทุน ผู้วิจัยมีความประสงค์ที่จะแนะนำเกษตรกรในเรื่องของการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน หรือการบริหาร ด้านธุรกิจถ้าเกษตรกรมีความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ประชากรและการสุ่มตัวอย่าง

(Sampling Procedure)

เกษตรกรที่ผู้วิจัยเลือกอยู่ในตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 13 หมู่บ้าน รวมประชากรชายหญิง 9, 865 คน จากข้อมูลจำนวนประชากรสามารถสุ่มขนาดตัวอย่าง

(sample size) โดยคิดคำนวณจากสูตรของ Yamane (อ้างใน บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, 2535 : 68) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ดังนี้

$$n = \frac{N}{1 + N(e)^2}$$

n = ขนาดกลุ่มตัวอย่าง

N = ประชากรทั้งหมด ($N = 9,865$)

e = ความคลาดเคลื่อนจากการสุ่มตัวอย่าง ($e = 0.05$)

แทนค่าจะได้

$$n = \frac{9,865}{1 + 9,865(0.05)^2}$$

$$n = 399.96$$

ในที่นี้จะใช้ตัวอย่างสุ่ม 400 คน

จากนั้นหาขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้าน โดยจำแนกจากสัดส่วนของผู้ให้ข้อมูลแต่ละตำบล โดยใช้สูตร

$$n_i = \frac{nN_i}{N}$$

n = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด

n_i = ขนาดของกลุ่มตัวอย่างของแต่ละกลุ่ม

N = ประชากรทั้งหมด

N_i = ประชากรทั้งหมดของแต่ละกลุ่ม

จากการคำนวณตัวอย่างของแต่ละหมู่บ้านจะได้กลุ่มตัวอย่างเพื่อตอบแบบสอบถามสำหรับการศึกษารุ่นนี้จำนวน 400 คน จะได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างของเกษตรกรตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

หมู่บ้าน	ประชากรทั้งหมด	กลุ่มตัวอย่าง
1. บ้านป่าบง	937	38
2. บ้านแม่นะ	1,479	60
3. บ้านจอมคีรี	1,196	49
4. บ้านห้วยโจ้	898	36
5. บ้านแม่ยะ	811	33
6. บ้านสบคาบ	767	31
7. บ้านสบอ้อ	612	25
8. บ้านแม่ฮ้อใน	1,428	58
9. บ้านปางมะโอ	286	12
10. บ้านแก่งป็นเต้า	182	7
11. บ้านแม่เมะ	498	20
12. บ้านสันป่าเกี๊ยะ	661	27
13. บ้านแม่ซ้าย	110	4
รวม	9,865	400

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

(The Research Instrument)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ได้แก่ แบบสอบถาม ประกอบด้วย

4 ตอนดังนี้

ตอน 1 ข้อมูลลักษณะสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจและ สังคมของเกษตรกร

ตอน 2 ข้อมูลความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ ภาครัฐแนะนำ
ให้เกษตรกร ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ตอน 3 ความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกร ตำบลแม่นะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ตอน 4 รวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ ความต้องการและข้อเสนอแนะ ของเกษตรกร
ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

(Data Gathering)

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการเก็บข้อมูลด้วย
ตนเอง โดยวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานไว้ดังนี้

1. ขอความร่วมมือไปยังองค์การบริหารส่วนตำบลแม่นะ และ อำเภอเชียงดาว
2. ประสานงานโดยตรงกับผู้ที่เกี่ยวข้องที่และเกษตรกร เพื่อแจ้งกำหนดการเก็บ
รวบรวมข้อมูล
3. ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวัน เวลา ที่กำหนด
4. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ แปลผล นำสรุปและรายงานผลการวิจัยต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

(Analysis of data)

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาถอดรหัสจัดหมวดหมู่ และวิเคราะห์
ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the
Social Sciences : SPSS)

2. ลักษณะส่วนบุคคล เศรษฐกิจและสังคมของผู้ให้ข้อมูล ใช้ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ
ค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน มาใช้ในการอภิปราย

3. ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนได้แก่ ความต้องการ
ความมากที่สุด ต้องการมาก ต้องการปานกลาง ต้องการน้อย ไม่ต้องการ โดยใช้เกณฑ์วัดดังนี้

5 คะแนน หมายถึง ความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง ความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนมาก

3 คะแนน หมายถึง ความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง ความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

1 คะแนน หมายถึง ไม่มีความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

จากนั้นใช้วิธีการคำนวณน้ำหนักค่าเฉลี่ย (Weight Mean Score : WMS) เพื่อใช้วิเคราะห์ระดับความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน โดยใช้เกณฑ์การเปรียบเทียบดังนี้ (บุญชุม ศรีสะอาด, 2535: 100)

ค่าเฉลี่ย

4.21 – 5.00 หมายถึง ความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด

3.41 – 4.20 หมายถึง ความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนมาก

2.61 – 3.40 หมายถึง ความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนปานกลาง

1.81 – 2.60 หมายถึง ความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนน้อย

1.00 – 1.80 หมายถึง ไม่มีความต้องการที่จะให้จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 4

ผลการวิจัยและวิจารณ์

(RESULTS AND DISCUSSION)

จากการศึกษาเรื่องความต้องการของเกษตรกร ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ภูมิศึกษาดำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวม ข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 13 หมู่บ้านในตำบลแม่นะ จำนวน 400 ตัวอย่าง

ผลการวิจัยครั้งนี้ได้แบ่งแยกการนำเสนอออกเป็น 4 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ ภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร

ตอนที่ 3 วิเคราะห์ระดับความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ตอนที่ 4 ข้อมูลความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกร

4.1 สถานภาพส่วนบุคคลของเกษตรกร

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับสภาพส่วนบุคคลของ เกษตรกร ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา และจำนวนสมาชิกในครัวเรือนได้ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 2 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	191	47.75
ชาย	209	52.25

ตารางที่ 2 (ต่อ)

สถานภาพส่วนบุคคล	จำนวน	ร้อยละ
อายุ		
ไม่เกิน 35 ปี	81	20.25
36 – 40 ปี	93	23.25
41 – 45 ปี	88	22.00
46 – 50 ปี	71	17.75
มากกว่า 50 ปี	67	16.75
$\bar{X} = 42.79$ S.D. = 7.50 Min – Max = 29 – 69		
ระดับการศึกษา		
ไม่ได้เรียนหนังสือ	7	1.75
ประถมศึกษาปีที่ 4	101	25.25
ประถมศึกษาปีที่ 6	147	36.75
มัธยมศึกษาตอนต้น	104	26.00
มัธยมศึกษาตอนปลาย	16	4.00
ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)	10	2.50
ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)	5	1.25
ปริญญาตรี	10	2.50
จำนวนสมาชิกในครัวเรือน		
1-2 คน	14	3.50
3-4 คน	127	31.75
5-6 คน	216	54.00
มากกว่า 6 คน	43	10.75
$\bar{X} = 5.00$ S.D. = 1.33 Min – Max = 2 – 10		

จากตารางที่ 2 พบว่า

4.1.1 เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 400 ตัวอย่าง เกษตรกรส่วนมากเป็น เพศชาย มากกว่าเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 52.25 เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 47.75

4.1.2 อายุเกษตรกรส่วนมากอยู่ระหว่าง 36 – 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 23.25 รองลงมา มีอายุระหว่าง 41 – 45 ปี คิดเป็นร้อยละ 22.00 อายุไม่เกิน 35 ปี คิดเป็นร้อยละ 20.25 อายุระหว่าง 46 – 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 17.75 และอายุมากกว่า 50 ปี คิดเป็นร้อยละ 16.75 โดยส่วนใหญ่มีอายุเฉลี่ย 42.79 ปี อายุต่ำสุด 29 ปี และอายุสูงสุด 69 ปี

4.1.3 เกษตรกรส่วนมากจบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 มากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 36.75 รองลงมาจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น คิดเป็นร้อยละ 26.00 ระดับประถมศึกษาปีที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 25.25 ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย คิดเป็นร้อยละ 4.00 ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) และระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 2.50 ไม่ได้เรียนหนังสือ คิดเป็นร้อยละ 1.75 และระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) คิดเป็นร้อยละ 1.25

4.1.4 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างส่วนมาก มีสมาชิกในครัวเรือน จำนวน 5 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 54.00 รองลงมาจำนวน 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 31.75 จำนวนมากกว่า 6 คน คิดเป็นร้อยละ 10.75 และจำนวน 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 3.50 จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 5 คน จำนวนต่ำสุด 2 คน และสูงสุด 10 คน

4.2 ลักษณะด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาลักษณะด้านเศรษฐกิจของเกษตรกร ประกอบด้วย รายได้ต่อปี จำนวนแรงงานในครัวเรือน ระยะเวลาในการประกอบอาชีพการเกษตร กรรมสิทธิ์ที่ดิน ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร การใช้ที่ดินประกอบอาชีพ ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด การแปรรูปผลผลิต และจำหน่ายผลผลิต ได้ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 3 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะเศรษฐกิจ

ลักษณะเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
รายได้ต่อปี		
ต่ำกว่า 50,000 บาท	27	6.75
50,001-100,000 บาท	161	40.25
100,001-150,000 บาท	140	35.00
มากกว่า 150,000 บาท	72	18.00
$\bar{X} = 102,625$ S.D. = 5,127.65 Min – Max = 29,000 – 450,000		
จำนวนแรงงานในครัวเรือน		
1-2 คน	115	28.75
3-4 คน	233	58.25
5-6 คน	48	12.00
มากกว่า 6 คน	4	1.00
$\bar{X} = 3.29$ S.D. = 1.12 Min – Max = 1 – 7		
ระยะเวลาในการประกอบอาชีพทางการเกษตร		
ต่ำกว่า 5 ปี	35	8.75
5 – 10 ปี	73	18.25
11 – 20 ปี	169	42.25
สูงกว่า 20 ปี	123	30.75
$\bar{X} = 14.29$ S.D. = 3.72 Min – Max = 1 – 40		
กรรมสิทธิ์ในที่ดิน		
เป็นของตนเอง	280	70.00
ไม่เป็นของตนเอง	120	30.00

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
ขนาดพื้นที่ทำการเกษตร		
ต่ำกว่า 10 ไร่	181	45.25
10-20 ไร่	98	24.50
21-30 ไร่	99	24.75
มากกว่า 30 ไร่	22	5.50
$\bar{X} = 13.90$ S.D. = 3.67 Min – Max = 1 – 37		
การใช้ที่ดินประกอบอาชีพ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)		
ใช้ที่ดิน-ทำนา	129	32.25
ใช้ที่ดิน-ทำไร่	315	78.75
ใช้ที่ดิน-ทำสวน	295	73.75
ใช้ที่ดิน-เลี้ยงสัตว์	96	24.00
ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาด		
น้อยกว่าความต้องการของตลาด	78	19.50
เพียงพอกับความต้องการของตลาด	267	66.75
มากกว่าความต้องการของตลาด	55	13.75
การแปรรูปผลผลิต		
ไม่แปรรูป	246	61.50
แปรรูป	154	38.50
ประเภทการแปรรูป		
ลูกชิด	35	22.73
ใบเมี่ยง	27	17.53
กระเทียมดอง	22	14.29
ผลไม้ดอง	19	12.34
ลำไยอบแห้ง	19	12.34

ตารางที่ 3 (ต่อ)

ลักษณะเศรษฐกิจ	จำนวน	ร้อยละ
น้ำพริกตาแดง	13	8.44
น้ำพริกตาบ	11	7.15
แคบหมู	5	3.25
การจำหน่ายผลผลิตที่แปรรูป		
ขายได้น้อย	231	57.75
ขายได้พอสมควร	124	31.00
ขายได้มาก	45	11.25

จากตารางที่ 3 พบว่า 4.2.1 รายได้ต่อปี ของเกษตรกรส่วนมากอยู่ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 40.25 รองลงมารายได้อยู่ระหว่าง 100,001 – 150,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 35.00 รายได้มากกว่า 150,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 18.00 และรายได้ต่ำกว่า 50,000 บาทต่อปี คิดเป็นร้อยละ 6.75 โดยส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ย 102,625 บาท

4.2.2 แรงงานในครัวเรือนส่วนมากมีจำนวน 3 – 4 คน คิดเป็นร้อยละ 58.25 รองลงมาจำนวน 1 – 2 คน คิดเป็นร้อยละ 28.75 จำนวน 5 – 6 คน คิดเป็นร้อยละ 12.00 และจำนวนมากกว่า 6 คนคิดเป็นร้อยละ 1.00 จำนวนแรงงานเฉลี่ย 3.29 คนต่อครัวเรือน จำนวนต่ำสุด 1 คน สูงสุด 7 คน

4.2.3 ระยะเวลาในการประกอบอาชีพทางการเกษตรส่วนมากของเกษตรกรอยู่ระหว่าง 11 – 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 42.25 รองลงมาเป็นระยะเวลาสูงกว่า 20 ปี คิดเป็น ร้อยละ 30.75 ระยะเวลาระหว่าง 5 – 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 18.25 และระยะเวลาดำเนินการต่ำกว่า 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 8.75 โดยส่วนใหญ่ระยะเวลาประกอบอาชีพเฉลี่ย 14.29 ปี

4.2.4 เกษตรกรมีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และไม่มีกรรมสิทธิ์ในที่ดิน คิดเป็นร้อยละ 30.00

4.2.5 เกษตรกรมีขนาดพื้นที่ทำการเกษตรส่วนมากต่ำกว่า 10 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 45.25 รองลงมาพื้นที่ 21 – 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.75 พื้นที่ 10 – 20 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 24.50 และมากกว่า 30 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 5.50 โดยส่วนใหญ่เกษตรกรมีพื้นที่ทำการเกษตรเฉลี่ย 13.90 ไร่

4.2.6 การใช้ที่ดินในการประกอบอาชีพทำไร่เป็นส่วนมาก คิดเป็นร้อยละ 78.75 รองลงมาใช้ที่ดินในการทำสวน คิดเป็นร้อยละ 73.75 ใช้ที่ดินในการทำนา คิดเป็นร้อยละ 32.25 และใช้ที่ดินเลี้ยงสัตว์ คิดเป็นร้อยละ 24.00

4.2.7 ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดส่วนมากเพียงพอกับความต้องการของตลาด คิดเป็นร้อยละ 66.75 รองลงมาปริมาณที่ออกสู่ตลาดน้อยกว่าความต้องการของตลาด คิดเป็นร้อยละ 19.50 และมีปริมาณที่ออกสู่ตลาดมากกว่าความต้องการของตลาดคิดเป็นร้อยละ 13.75

4.2.8 เกษตรกรส่วนมากไม่มีการแปรรูปผลผลิต คิดเป็นร้อยละ 61.50 และมีการแปรรูปผลผลิตของเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 38.50 ประเภทการแปรรูป ได้แก่ ลูกชิด คิดเป็นร้อยละ 22.73 รองลงมา คือใบเมี่ยง คิดเป็นร้อยละ 17.53 กระเทียมดอง คิดเป็นร้อยละ 14.29 ลำไยอบแห้ง/ผลไม้ดอง คิดเป็นร้อยละ 12.34 น้ำพริกตาแดง คิดเป็นร้อยละ 8.44 น้ำพริกlaub คิดเป็นร้อยละ 7.15 แคลหมู คิดเป็นร้อยละ 3.25 และพริกแกง คิดเป็นร้อยละ 1.95

4.2.9 การจำหน่ายผลผลิตที่แปรรูปส่วนมากขายได้น้อย คิดเป็นร้อยละ 57.75 รองลงมาขายได้พอสมควร คิดเป็นร้อยละ 31.00 และขายได้มาก คิดเป็นร้อยละ 11.25

4.3 ลักษณะสังคมของเกษตรกร

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษา ลักษณะด้านสังคมของเกษตรกร ประกอบด้วย การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น กลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิก การส่งเสริมอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ หน่วยงานที่เข้ามาส่งเสริมอาชีพ ได้ข้อมูลดังนี้

ตารางที่ 4 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามลักษณะสังคม

ลักษณะสังคม	จำนวน	ร้อยละ
การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น		
ไม่เป็น	205	51.25
เป็น	195	48.75
<u>กลุ่มที่เข้าเป็นสมาชิก</u>		
จักรสาน	92	47.18
แปรรูปผลไม้	43	22.05
แปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร	29	14.87

ตารางที่ 4 (ต่อ)

ลักษณะสังคม	จำนวน	ร้อยละ
ผู้ปลูกส้มโอ	10	5.13
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	5	2.56
ชมรมผู้ปลูกกระเทียม	4	2.05
ผู้ปลูกลำไย	2	1.03
แปรรูปผักผลไม้	2	1.03
แปรรูปอาหาร	2	1.03
การเกษตร	1	0.51
ชาวนา	1	0.51
อนุรักษ์ธรรมชาติ	1	0.51
อบจ. แก้วไขความยากจน	1	0.51
การส่งเสริมอาชีพจากหน่วยงานภาครัฐ		
ไม่มี	328	82.00
มี	72	18.00
หน่วยงานที่เข้ามาส่งเสริมอาชีพ		
องค์การบริหารส่วนตำบล	30	41.67
กรมวิชาการเกษตร	25	34.72
สหกรณ์การเกษตร	16	22.22
ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์	1	1.39

จากตารางที่ 4 พบว่า

4.3.1 การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในท้องถิ่นส่วนมากไม่เป็นสมาชิก คิดเป็นร้อยละ 51.25 และเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น คิดเป็นร้อยละ 48.75 ได้แก่ กลุ่มจักรสาน เป็นส่วนใหญ่ คิดเป็นร้อยละ 47.18 รองลงมาคือกลุ่มแปรรูปผลไม้ คิดเป็นร้อยละ 22.05 กลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 14.87 กลุ่มผู้ปลูกส้มโอ คิดเป็นร้อยละ 5.13 กลุ่มธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 2.56 กลุ่มชมรมผู้ปลูกกระเทียม คิดเป็นร้อยละ 2.05 กลุ่มทำไร่ไถนา กลุ่มผู้ปลูกลำไย กลุ่มแปรรูปผักผลไม้ กลุ่มแปรรูปอาหาร คิดเป็นร้อยละ 1.03 และกลุ่มการเกษตร กลุ่มชาวนา กลุ่มอนุรักษ์ธรรมชาติ กลุ่มอบจ. แก้วไขความยากจน คิดเป็นร้อยละ 0.5

4.3.2 เกษตรกรส่วนมากไม่ได้รับการส่งเสริมอาชีพจากหน่วยงานของภาครัฐ

คิดเป็นร้อยละ 82.00 และมีการส่งเสริมอาชีพจากภาครัฐ คิดเป็นร้อยละ 18.00 หน่วยงานที่เข้ามาช่วยส่งเสริมอาชีพได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบล คิดเป็นร้อยละ 41.67 รองลงมาเป็นกรมวิชาการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 34.72 สหกรณ์การเกษตร คิดเป็นร้อยละ 22.22 และธนาคารการเกษตรและสหกรณ์คิดเป็นร้อยละ 1.39

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษาลักษณะความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร โดยการให้ความสำคัญและไม่สำคัญกับเรื่องต่างๆที่เกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชน ดังข้อมูลนี้

ตารางที่ 5 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน	สำคัญ		ไม่สำคัญ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
1. วิสาหกิจชุมชนเป็นการดำเนินธุรกิจต่างๆ เพื่อธุรกิจในชุมชนเพื่อให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้	383	95.75	17	4.25
2. วิสาหกิจชุมชนเป็นการนำผลิตผลการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ท้องถิ่นเข้าสู่ตลาดผู้บริโภค	391	97.75	9	2.25
3. วิสาหกิจชุมชนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน	369	92.25	31	7.75
4. วิสาหกิจชุมชนช่วยสร้างอาชีพและรายได้บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองของชุมชน	385	96.25	15	3.75
5. วิสาหกิจชุมชนช่วยในการส่งเสริมให้ชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและคำนึงถึงคนในรุ่นต่อไป	383	95.75	17	4.25
6. วิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการที่ชัดเจน แยกแยะได้ว่าอะไรทำเพื่อกินเพื่อใช้และอะไรที่เหลือกินเหลือใช้จะนำไปแปรรูป	394	98.50	6	1.50

ตารางที่ 5 (ต่อ)

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน	สำคัญ		ไม่สำคัญ	
	จำนวน	ร้อยละ	จำนวน	ร้อยละ
7. วิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการที่ชัดเจนสามารถสำรวจความต้องการของตลาดมาแนะนำกับชุมชนเพื่อให้ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่แปรรูปได้	394	98.50	6	1.50
8. วิสาหกิจชุมชนช่วยให้ชุมชนมีแผนการจัดการทุนของชุมชนอย่างเป็นระบบขึ้น	392	98.00	8	2.00
9. วิสาหกิจชุมชนช่วยในการมองหาจุดแข็ง (มูลค่าเพิ่ม) ใน เรื่องของป่า ดิน น้ำ และธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อปรับให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ	387	96.75	13	3.25
10. วิสาหกิจชุมชนช่วยค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ความรู้สมุนไพรความรู้ในการทำเครื่องจักสาน สามารถนำมาประยุกต์สร้างสรรค์งานใหม่ๆ ที่มีคุณค่าและเพิ่มมูลค่า	396	99.00	4	1.00

จากตารางที่ 5 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน พบว่า

จากคำถามข้อที่ 1 วิสาหกิจชุมชนเป็นการดำเนินธุรกิจต่างๆ เพื่อธุรกิจชุมชนเพื่อให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้ พบว่าเกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 95.75 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 4.25

จากคำถามข้อที่ 2 วิสาหกิจชุมชนเป็นการนำผลิตผลการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เข้าสู่ตลาดผู้บริโภค พบว่าเกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 97.75 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 2.25

จากคำถามข้อที่ 3 วิสาหกิจชุมชนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน พบว่าเกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 92.25 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 7.75

จากคำถามข้อที่ 4 วิสาหกิจชุมชนช่วยสร้างอาชีพและรายได้บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองของชุมชน พบว่าเกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 96.25 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 3.75

จากคำถามข้อที่ 5 วิสาหกิจชุมชนช่วยในการส่งเสริมให้ชุมชนใช้ทรัพยากร ที่มีอยู่ อย่างคุ้มค่าและคำนึงถึงคนในรุ่นต่อไป พบว่า เกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 95.75 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 4.25

จากคำถามข้อที่ 6 วิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการที่ชัดเจน แยกแยะได้ว่าอะไร ทำเพื่อกินเพื่อใช้และอะไรที่เหลือกินเหลือใช้จะนำไปแปรรูป พบว่าเกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 98.50 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 1.50

จากคำถามข้อที่ 7 วิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการที่ชัดเจน สามารถสำรวจ ความต้องการของตลาดมาแนะนำกับชุมชนเพื่อให้ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่แปรรูปได้ พบว่า เกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 98.50 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 1.50

จากคำถามข้อที่ 8 วิสาหกิจชุมชนช่วยให้ชุมชนมีแผนการจัดการทุนของชุมชนอย่าง เป็นระบบขึ้น พบว่าเกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 98.00 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 2.00

จากคำถามข้อที่ 9 วิสาหกิจชุมชนช่วยในการมองหาจุดแข็ง (มูลค่าเพิ่ม) ในเรื่อง ของป่า ดิน น้ำ และธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อปรับให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิง ธรรมชาติ พบว่าเกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 96.75 และตอบ “ไม่สำคัญ” คิด เป็นร้อยละ 3.25

จากคำถามข้อที่ 10 วิสาหกิจชุมชนช่วยค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ความรู้ สมุนไพรความรู้ในการทำเครื่องจักสาร สามารถนำมาประยุกต์สร้างสรรคงานใหม่ๆ ที่มีคุณค่า และเพิ่มมูลค่าได้ พบว่าเกษตรกรส่วนมากตอบ “สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 99.00 และตอบ “ไม่ สำคัญ” คิดเป็นร้อยละ 1.00

จากการศึกษาได้จัดกลุ่มเกษตรกรผู้มีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ออกเป็น 3 กลุ่มดังนี้

เกษตรกรตอบ “สำคัญ” ไม่เกิน 3 ข้อ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนน้อย
เกษตรกรตอบ “สำคัญ” 4 - 6 ข้อ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนปานกลาง
เกษตรกรตอบ “สำคัญ” 7 ข้อขึ้นไป มีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนมาก

โดยคำถามทั้ง 10 ข้อ เป็นการศึกษาความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ได้ผลการศึกษาดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 จำนวนและร้อยละของเกษตรกร จำแนกตามความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ความรู้ความเข้าใจ	จำนวน	ร้อยละ
ความรู้น้อย (ตอบสำคัญไม่เกิน 3 ข้อ)	11	2.75
ความรู้ปานกลาง (ตอบสำคัญ 4 – 6 ข้อ)	29	7.25
ความรู้มาก (ตอบสำคัญ 7 ข้อขึ้นไป)	360	90.00
รวม	400	100

จากตารางที่ 6 พบว่า เกษตรกรส่วนมากมีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำ ในอยู่ระดับมาก คิดเป็นร้อยละ 90.00 รองลงมา มีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนอยู่ระดับปานกลาง คิดเป็นร้อยละ 7.25 และมีความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนอยู่ระดับน้อย คิดเป็นร้อยละ 2.75

ตอนที่ 3 การวิเคราะห์ระดับความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ในส่วนนี้เป็นการนำเสนอผลการศึกษา ระดับความต้องการของเกษตรกร ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน โดยแบ่งตามลักษณะความต้องการจริงของเกษตรกร ดังนี้

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

ระดับความต้องการของเกษตรกร ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน		ค่าเฉลี่ย	SD	ระดับ
1.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนทำประโยชน์ต่อเศรษฐกิจให้แก่ท่านเพียงใด	4.10	0.45	มาก
2.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยแก้ปัญหาปากท้องของครอบครัวท่านเพียงใด	4.17	0.54	มาก
3.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนทำให้คนที่ว่างงานนั้นได้มีงานทำเพียงใด	4.21	0.55	มากที่สุด
4.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยวางแผนเพื่อแก้ปัญหาเรื่องเงินลงทุนเพียงใด	4.19	0.55	มาก
5.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยให้มีร้านค้าชุมชนและตลาดนัดชุมชน	4.16	0.57	มาก
6.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพและนำสินค้าไปจำหน่ายนอกสถานที่เพียงใด	4.25	0.56	มากที่สุด
7.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสนับสนุนช่วยเหลือในการซื้อสินค้าชุมชนเพียงใด	4.23	0.55	มากที่สุด
8.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสร้างเครือข่ายสินค้าชุมชนภายในและภายนอกชุมชน	4.22	0.56	มากที่สุด
9.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการผลิตสินค้าเพื่อบริโภคและจำหน่ายเอง	4.22	0.52	มากที่สุด
10.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร	4.20	0.52	มากที่สุด
11.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยเรื่องกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ จัดทุนหมุนเวียนให้ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ	4.22	0.54	มากที่สุด
12.	ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นในหมู่บ้านของท่านเพียงใด	4.23	0.54	มากที่สุด
ค่าเฉลี่ยรวม		4.29	0.54	มากที่สุด

ตารางที่ 7 จากการศึกษาพบว่า ระดับความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เป็นดังนี้ เกษตรกรมีความต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพ และนำสินค้าไปจำหน่ายนอกสถานที่ระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.25) รองลงมา เกษตรกรมีความต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสนับสนุนช่วยเหลือในการซื้อสินค้าชุมชนระดับมากที่สุด / เกษตรกรมีความต้องการให้วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นในหมู่บ้านระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.23) และเกษตรกรมีความต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสร้างเครือข่ายสินค้าชุมชนภายในและภายนอกชุมชนระดับมากที่สุด / เกษตรกรมีความต้องการให้วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการผลิตสินค้าเพื่อบริโภคและจำหน่ายเองระดับมากที่สุด / เกษตรกรมีความต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยเรื่องกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ จัดทุนหมุนเวียนให้ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด (ค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.22) ตามลำดับ

จากข้อมูลแสดงให้เห็นว่า เกษตรกรมีความต้องการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนมากที่สุด และหลากหลายความต้องการในเรื่องต่างๆ เช่น ต้องการรวมกลุ่มอาชีพจะได้นำสินค้าไปจำหน่ายนอกสถานที่ ต้องการสนับสนุนช่วยเหลือในการซื้อสินค้าชุมชน และ ต้องการสร้างเครือข่ายสินค้าชุมชนภายในและภายนอกชุมชน ทำให้เห็นว่า วิสาหกิจชุมชนสามารถที่จะปรับเปลี่ยนตามความต้องการและความเหมาะสมในแต่ละชุมชนที่เกษตรกรอาศัยอยู่

ตอนที่ 4 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของเกษตรกร

จากการสอบถามความคิดเห็นของเกษตรกร ในเรื่องชุมชนของตนมีความเหมาะสมในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนหรือไม่ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีความคิดเห็นว่า ชุมชนของตนเองมีความเหมาะสม ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน และมีข้อเสนอแนะสำหรับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนดังนี้

1. เกษตรกรมีข้อเสนอแนะโดยต้องการให้ผู้นำชุมชนเชิญประชุมและ อธิบายวิธีการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนโดยละเอียด
2. เกษตรกรมีข้อเสนอแนะโดยต้องการให้มีการรวมกลุ่มของเกษตรกรที่สนใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

บทที่ 5

สรุปผลและข้อเสนอแนะ

(SUMMARY AND RECOMMENDATION)

การศึกษาเรื่อง “ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษาดำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ” มีวัตถุประสงค์ในการวิจัยคือ 1. เพื่อศึกษาสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรที่ต้องการ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนในตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ 2. เพื่อศึกษาความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกร ตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ 3. เพื่อเสนอแนะแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนให้แก่เกษตรกร ตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ

จากแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร ที่อาศัยอยู่ในตำบลแม่ณะ อำเภอยางชุมน้อย จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งกลุ่มตัวอย่างออกเป็นแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 400 ตัวอย่าง โดยนำข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถาม มาถอดรหัส จัดหมวดหมู่ และใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ (Statistical Package for the Social Sciences: SPSS) โดยใช้ค่าทางสถิติ ตารางแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการศึกษารูปเป็น 4 ตอนดังนี้

สรุปผลการวิจัย

(Summary)

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคล เศรษฐกิจ และสังคมของเกษตรกรผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการศึกษารูปได้ดังนี้

5.1 ข้อมูลสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกรที่มีความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศชาย และมีอายุระหว่าง 36 – 40 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวนสมาชิกในครัวเรือน 5-6 คน

5.2 ข้อมูลด้านเศรษฐกิจของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร มีรายได้เฉลี่ยต่อปี ระหว่าง 50,001 – 100,000 บาท จำนวนแรงงาน 3 - 4 คน ระยะเวลาประกอบอาชีพการเกษตรระหว่าง 11 – 20 ปี กรรมสิทธิ์ในที่ดินเป็นของตนเอง ขนาดพื้นที่ทำการเกษตรต่ำกว่า 10 ไร่

ใช้ที่ดินทำไร่ ปริมาณผลผลิตที่ออกสู่ตลาดเพียงพอับความต้องการของตลาด มีการนำผลผลิตไปแปรรูปจำนวนน้อย ได้แก่ ลูกชิด ใบเมี่ยง กระเทียมดอง และอื่นๆ ทำให้ผลผลิตที่แปรรูปขายได้ปริมาณน้อย

5.3 ข้อมูลด้านสังคมของกลุ่มตัวอย่างเกษตรกร การเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในท้องถิ่น ได้แก่ กลุ่มจักสาน กลุ่มแปรรูปผลไม้ และกลุ่มแปรรูปผลิตภัณฑ์ทางการเกษตร หน่วยงานภาครัฐที่เข้ามาช่วยส่งเสริมอาชีพ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลกรมวิชาการเกษตร และสหกรณ์การเกษตร

ตอนที่ 2 ข้อมูลด้านความรู้ความเข้าใจ ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร

ผลการศึกษาสรุปได้ว่า ความรู้ความเข้าใจในการจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

กลุ่มตัวอย่างส่วนมาก ร้อยละ 90 มีความรู้ความเข้าใจในการ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำ อยู่ในระดับมีความรู้มาก โดยรับรู้ตามลำดับดังนี้

1. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนช่วยค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ความรู้เรื่องสมุนไพร ความรู้ในการทำเครื่องจักสาน สามารถนำมาประยุกต์สร้างสรรค์งานใหม่ๆ ที่มีคุณค่าและเพิ่มมูลค่า
2. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการ ที่ชัดเจนสามารถสำรวจความต้องการตลาดมาแนะนำกับชุมชนเพื่อให้ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่แปรรูปได้
3. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการที่ชัดเจน แยกแยะได้ว่าอะไรทำเพื่อกิน เพื่อใช้ และอะไรที่เหลือกินเหลือใช้จะนำไปแปรรูป
4. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนช่วยให้ชุมชนมีแผนการ จัดการทุนของชุมชนอย่างเป็นระบบขึ้น
5. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นการนำผลผลิตการเกษตรหรือ ผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ ของท้องถิ่น เข้าสู่ตลาดผู้บริโภค
6. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนช่วยในการมองหาจุดแข็ง (มูลค่าเพิ่ม) ในเรื่องของป่าไม้ ดิน น้ำ และธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อพัฒนาให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ
7. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนช่วยสร้างอาชีพและ รายได้บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองของชุมชนพึ่งตนเองได้
8. รับรู้ว่าวิสาหกิจชุมชนเป็นการดำเนินงานธุรกิจต่างๆ ในชุมชนเพื่อครอบครัวยังคงพึ่งตนเองได้

9. รับรู้่วิสาหกิจชุมชนช่วยในการส่งเสริมให้ชุมชน ใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและ คำนึงถึงคนในรุ่นต่อไป

10. รับรู้่วิสาหกิจชุมชนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน

จากข้อมูลข้างต้นคำถามทุกข้อล้วนมีความสัมพันธ์กับวิสาหกิจชุมชนทำให้ทราบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความรู้ความเข้าใจเป็นอย่างมากในเรื่องการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ภาครัฐแนะนำ

ตอนที่ 3 ข้อมูลระดับความต้องการของเกษตรกร ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ผลการศึกษาสรุปได้ว่า โดยภาพรวมแล้วปัจจัยทุกด้านมีผลต่อความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกรกลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับมากที่สุด (ค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.29) โดยกลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญตามลำดับเรื่อง ดังนี้

1. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุนให้มีการรวมกลุ่มอาชีพและนำสินค้าไปจำหน่ายนอกสถานที่
2. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสนับสนุนช่วยเหลือในการซื้อสินค้าชุมชน
3. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นในหมู่บ้าน
4. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสร้างเครือข่ายสินค้าชุมชนภายใน และภายนอกชุมชน
5. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการใช้ภูมิปัญญาชาวบ้าน ในการผลิตสินค้าเพื่อบริโภคและจำหน่ายเอง
6. ต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยเรื่องกองทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ จัดทุนหมุนเวียนให้ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ทั้งนี้ทำให้ทราบว่า เกษตรกรมีความต้องการให้ วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุนทั้ง 6 เรื่องนี้ ซึ่งมีความสัมพันธ์กันกับเรื่องของ การขายผลผลิต อาจจะเป็นเพราะปริมาณผลผลิตในแต่ละหมู่บ้านมีมาก ทำให้กลุ่มนายทุนมาแสวงหาผลประโยชน์ และในเรื่องของเงินลงทุนก็ยังเป็นปัญหาใหญ่ของเกษตรกรอยู่จึงต้องการให้มีการสนับสนุนจากหน่วยงานของภาครัฐ

ตอนที่ 4 ข้อมูลด้านความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาพบว่า เกษตรกรส่วนมากมีความคิดเห็นว่า ชุมชนของตนเองมีความเหมาะสม ในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพราะ แต่ละชุมชนต้องการที่จะหารายได้เพิ่มมากขึ้นในช่วงเวลาว่างจากการทำอาชีพทางการเกษตร และยังต้องการที่จะนำสินค้าทางการเกษตรที่เหลือจาก

การจำหน่ายไปแปรรูป เพื่อเพิ่มมูลค่าความคิดเห็นและข้อเสนอแนะด้านการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน
ของเกษตรกร

1. ให้ผู้นำชุมชนเชิญประชุมพร้อมกับอธิบายการจัดตั้ง วิสาหกิจชุมชนโดย
ละเอียดอีกครั้ง เพื่อเป็นการทบทวนความเข้าใจที่ตรงกันระหว่างเกษตรกรกับหน่วยงานภาครัฐ
ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว และ กรมวิชาการเกษตร
2. การรวมกลุ่มเกษตรกรที่สนใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อเป็นการแสดง
เจตนาร่วมกันในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน

อภิปรายผลการวิจัย

(Implications)

การศึกษาพบว่า เกษตรกรกลุ่มตัวอย่าง ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว
จังหวัดเชียงใหม่ เกษตรกรส่วนใหญ่มีความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนระดับ มากที่สุด
ในเรื่องของความต้องการให้วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นในหมู่บ้านของตน เพราะเกษตรกรส่วนใหญ่
มักจะถูกเอารัดเอาเปรียบจากพ่อค้าคนกลางทำให้ได้ราคาไม่สูงเมื่อเทียบกับผลผลิต ที่มีคุณภาพ
จึงต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุนในการนำผลผลิตที่ได้ไปขายให้หรือแนะนำแหล่งขายที่
อื่นๆ พร้อมแนะนำการนำผลผลิตไปแปรรูปให้หลากหลายเพื่อเพิ่มราคา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา
ของ ณรงค์ศักดิ์ มาละ (2546) ที่ได้ศึกษาการรวมกลุ่มของชุมชนที่สามารถทำให้เศรษฐกิจของ
ชุมชนพึ่งตนเองได้ ผลการศึกษาพบว่า การเปลี่ยนระบบการผลิตเพื่อขายมาเป็นการผลิตเพื่อยังชีพ
พอเพียงแล้วจึงขาย การขายผลผลิตก็ต้องสร้างมูลค่าเพิ่มให้มากขึ้นโดยการแปรรูปการผลิตรวมกัน
กับสมาชิก และการศึกษาของ จงกต จอมเมือง (2542) ได้ศึกษา เรื่องธุรกิจชุมชนของกลุ่ม
สหกรณ์นิคมสันทราย จำกัด ผลการศึกษาพบว่า การรวมกลุ่มธุรกิจชุมชน เป็นการสร้างงานและ
รายได้ให้กับสมาชิกภายในกลุ่มหรือบุคคลอื่นๆ เนื่องมาจากการซื้อผลผลิตจากเกษตรกรและมี
การรวบรวมผลผลิตจากภายในกลุ่มสหกรณ์เองแล้วนำมาแปรรูปทำให้เกิดการกระจายรายได้ให้แก่
ชุมชน

ข้อเสนอแนะ (Recommendations)

การจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน เพื่อให้มีองค์การรองรับในการดำเนินธุรกิจของชุมชน ซึ่งมีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ต้องมีผู้รับผิดชอบบริหารจัดการจัดการและระบบงาน จะทำให้สามารถขอรับการสนับสนุนเงินทุน จากแหล่งต่างๆ ได้ ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ตามแนวทางของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เพื่อให้เป็นวิสาหกิจชุมชนตามหลักของโครงการเพิ่มศักยภาพการผลิตของชุมชนพร้อมทั้งเป็นตัวอย่างแก่ชุมชนอื่นต่อไป โดยมีคุณสมบัติและวิธีการจัดตั้งดังนี้

คุณสมบัติของวิสาหกิจชุมชน

1. เป็นวิสาหกิจชุมชนภายใต้การส่งเสริมของศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
2. สมาชิกประกอบด้วยเกษตรกรผู้มีภูมิลำเนาหรือดินที่อยู่ในตำบลนั้น
3. สมาชิกเป็นเจ้าของและผู้ดำเนินการ มีการลงทุนร่วมกัน
4. วิสาหกิจชุมชนมีความพร้อมในด้านบุคลากร การบริหารจัดการ มีการจัดทำบัญชี มีการกำหนดกติกา ระเบียบหรือแนวทางปฏิบัติของกลุ่ม
5. วิสาหกิจชุมชนมีพร้อมที่จะจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน เมื่อกฎหมายเกี่ยวกับวิสาหกิจชุมชนประกาศใช้

วิธีการจัดตั้ง

1. เกษตรกรในตำบลรวมตัวกันด้วยความสมัครใจ เพื่อจัดตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชน ตำบลโดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อดำเนินกิจกรรมร่วมกัน และช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการประกอบการวิสาหกิจชุมชน
2. คณะผู้จัดตั้งจัดทำบัญชีรายชื่อผู้เข้าร่วมกันจัดตั้งและ แจ้งความประสงค์ขอจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนต่อสหกรณ์จังหวัดโดยผ่านศูนย์บริการและ ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล
3. ผู้เข้าชื่อร่วมจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน นัดประชุมชี้แจงการจัดตั้ง และจัดทำใบสมัครและจัดทำทะเบียนสมาชิก
4. คณะผู้จัดตั้งจัดประชุมใหญ่วิสาหกิจชุมชน เพื่อพิจารณากำหนดกติกา หรือแนวทางปฏิบัติของวิสาหกิจชุมชนขึ้นถือใช้
5. คณะผู้จัดตั้งระดมเงินลงทุนรวมกันเป็นค่าหุ้นโดยการตกลงร่วมกัน

ข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไป
(Recommendations for Future Research)

จากผลการศึกษาทำให้ทราบว่าเกษตรกรมีความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน ที่ความหลากหลายในเรื่องต่างๆเช่น ความต้องการในการจำหน่ายพืชผลทางการเกษตร ความต้องการในการจำหน่ายสินค้าแปรรูปความต้องการในการสร้างมูลค่าเพิ่มในตัวสินค้า และความต้องการในเรื่องอื่นๆมากมาย ดังนั้นการศึกษาถึงศักยภาพของชุมชนว่ามีความพร้อมมากแค่ไหน เป็นเรื่องที่สำคัญสำหรับการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน และยังมีการศึกษาในเรื่องของทรัพยากรภายในชุมชน เงินทุนของชุมชน แรงงาน เพื่อให้ทราบถึงความเหมาะสมในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม (BIBLIOGRAPHY)

- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2548. การพัฒนาและส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร:
กองวิชาการ กรมส่งเสริมการเกษตร.
- กาญจนา แก้วเทพ. 2538. การพัฒนาแนววัฒนธรรมชุมชน. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพมหานคร:
ดำเนินการพิมพ์.
- จกมล จอมเมือง. 2542. การศึกษาธุรกิจชุมชนของกลุ่มสหกรณ์นิคมสันทรายจำกัด: การแปรรูป
ผลไม้เป็นอาชีพเสริมให้กับสมาชิกภายในกลุ่ม. เชียงใหม่: คณะธุรกิจการเกษตร
มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ณรงค์ โชควัฒนา. 2542. เศรษฐกิจชุมชนทางเลือกเพื่อทางรอดสังคมไทย. (พิมพ์ครั้งที่ 2).
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- ณรงค์ เพ็ชรประเสริฐ และ พิทยา ว่องกุล. 2545. วิสาหกิจชุมชนกลไกเศรษฐกิจฐานราก.
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: เอ็ดดิสันเพรสโปรดักส์.
- ณรงค์ หุตานุวัตร และ นันทิยา หุตานุวัตร. 2546. การพัฒนาองค์กรชุมชน. กรุงเทพมหานคร:
สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน .
- ณรงค์ศักดิ์ มาละ. 2546. ศึกษาการรวมกลุ่มของชุมชนที่สามารถทำให้เศรษฐกิจของชุมชน
พึ่งตนเองได้. เชียงใหม่: คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- ถวิล ชาราโกชน และ ศรัณย์ คำวิสุข. 2546. ทฤษฎีการตอบสนองความต้องการของมนุษย์.
กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์.
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. 2531. บทบาทของสื่อมวลชนต่อการยอมรับวิทยาการแผนใหม่และทัศนคติ
บางประการของเกษตรกรในเชียงใหม่. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมและเผยแพร่วิชาการ
เกษตร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- นารีนากุ พุททวงศ์. 2543. ศึกษาธุรกิจชุมชนของกลุ่มแม่บ้านแม่ฮ้อยในจังหวัดเชียงราย. เชียงใหม่:
คณะธุรกิจการเกษตร มหาวิทยาลัยแม่โจ้.
- บุญชุม ศรีสะอาด. 2535. วิธีการคำนวณน้ำหนักค่าเฉลี่ย. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช.
- บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์. 2535. ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคม. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยมหิดล
- บุญสม วราเอกศิริ. 2529. ส่งเสริมการเกษตร. เชียงใหม่: ภาควิชาส่งเสริมการเกษตร คณะธุรกิจ
การเกษตร สถาบันเทคโนโลยีการเกษตรแม่โจ้.

พิทยา ว่องกุล. 2532. ชุมชนพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: เจริญวิทย์การพิมพ์.

รัตนา พุ่มไพศาล. 2528. หลักการจัดการและการบริหารการศึกษานอกโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วิชิต ชาติเพชร และ วรรณา เจิงศรี . 2548. วิสาหกิจชุมชน. กรุงเทพมหานคร: สถาบันส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน. (อัคราณา).

สำนักคณะกรรมการแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2538. ข้อมูลแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติประจำปี 2538. กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน.

โสภา ชูพิกุลชัย. 2529. การศึกษานอกระบบโรงเรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสยามการพิมพ์.

องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นะ. 2548. เชียงใหม่: องค์การบริหารส่วนตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่. (อัคราณา).

อนนท หิรัญ. 2533. การสร้างความเข้มแข็งให้แก่เกษตรกรเป็นกลยุทธ์สำคัญในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อุษณีย์ พันธุ์จันทร์อุไร. 2541. ศึกษาธุรกิจชุมชนทางเลือกใหม่ในการพัฒนาอุตสาหกรรม. เชียงใหม่: คณะธุรกิจการเกษตร, มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เรื่อง ความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชน กรณีศึกษา ตำบลแม่ทะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

ตอนที่ 1 ข้อมูลลักษณะส่วนบุคคลด้านเศรษฐกิจและสังคมของเกษตรกรตำบลแม่ทะ
อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง กรุณาเติมคำลงในช่องว่างและกาเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความของแต่ละคำถาม
ตามความเป็นจริง

1. เพศ () ชาย () หญิง
2. ปัจจุบันท่านมีอายุ..... ปี (เกินกว่า 6 เดือนให้นับเป็น 1 ปี)
3. ระดับการศึกษา
 - () 1. ไม่ได้เรียนหนังสือ
 - () 2. ประถมศึกษาตอนต้น
 - () 3. ประถมศึกษาตอนปลาย
 - () 4. มัธยมศึกษาตอนต้น
 - () 5. มัธยมศึกษาตอนปลาย
 - () 6. ประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.)
 - () 7. ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
 - () 8. อนุปริญญา
 - () 9. ปริญญาตรี
 - () 10. สูงกว่าปริญญาตรี
4. ระยะเวลาในการประกอบอาชีพทางการเกษตร
 - () 1. ต่ำกว่า 5 ปี
 - () 2. ระหว่าง 5 – 10 ปี
 - () 3. ระหว่าง 10 – 20 ปี
 - () 4. สูงกว่า 20 ปี
5. สมาชิกในครัวเรือน คน
6. ปัจจุบันครอบครัวของท่านมีแรงงานหรือไม่
 - () 1. ไม่มี
 - () 2. มี โปรระบุ คน
7. ที่ดินที่อาศัยอยู่ปัจจุบันเป็นที่ดินของท่านหรือไม่
 - () 1. เป็นของท่าน
 - () 2. ไม่เป็นของท่าน

8. ท่านมีที่ดินซึ่งใช้ประกอบอาชีพกี่ไร่

- () 1. ต่ำกว่า 10 ไร่ () 2. ระหว่าง 10 – 20 ไร่
() 3. ระหว่าง 20 – 30 ไร่ () 4. มากกว่า 30 ไร่

9. ท่านใช้ที่ดินในการประกอบอาชีพอะไร

- () 1. ทำนา
() 2. ทำไร่
() 3. ทำสวน
() 4. เลี้ยงสัตว์
() 5. อื่นๆ โปรดระบุ

10. ท่านคิดว่าปริมาณผลผลิตทางการเกษตรของท่านที่ออกสู่ตลาดเป็นอย่างไร

- () 1. น้อยกว่าที่ตลาดต้องการ
() 2. เพียงพอกับที่ตลาดต้องการ
() 3. มากกว่าที่ตลาดต้องการ

11. ท่านได้นำผลผลิตทางการเกษตรไปแปรรูปหรือไม่

- () 1. ไม่ได้นำไปแปรรูป
() 2. มีการนำไปแปรรูป โปรดระบุประเภท

12. ถ้าท่านนำผลผลิตไปแปรรูปคิดว่าจะขายได้เป็นอย่างไร

- () 1. ขายได้น้อย
() 2. ขายได้พอสมควร
() 3. ขายได้มาก

13. หน่วยงานของรัฐได้เข้ามาช่วยส่งเสริมอาชีพให้แก่ท่านหรือไม่

- () 1. ไม่มี () 2. มี โปรดระบุ

14. ปัจจุบันท่านเป็นสมาชิกกลุ่มอาชีพในท้องถิ่นหรือไม่

- () 1. ไม่เป็นสมาชิก
() 2. เป็นสมาชิก โปรดระบุชื่อกลุ่ม

15. รายได้เฉลี่ยต่อปี

- () 1. รายได้เฉลี่ยต่อปีต่ำกว่า 50,000 บาท
() 2. รายได้เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 50,001 - 100,000 บาท
() 3. รายได้เฉลี่ยต่อปีระหว่าง 100,001 - 150,000 บาท
() 4. ได้เฉลี่ยต่อปีตั้งแต่ 150,000 บาท ขึ้นไป

ตอนที่ 2 ความรู้และความเข้าใจในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนที่ทางภาครัฐแนะนำให้เกษตรกร

ตำบลแม่่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ท่านคิดว่าในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนนั้นต้องให้ความสำคัญในด้านใดบ้าง

ให้ใส่เครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ท่านคิดว่าสำคัญ

ประเด็น / หัวข้อ	ความคิดเห็น	สำคัญ	ไม่สำคัญ
1. วิสาหกิจชุมชนเป็นการดำเนินธุรกิจต่างๆเพื่อธุรกิจชุมชนเพื่อให้ครอบครัวพึ่งตนเองได้			
2. วิสาหกิจชุมชนเป็นการนำผลิตผลการเกษตรหรือผลิตภัณฑ์ที่เป็นเอกลักษณ์ของท้องถิ่น เข้าสู่ตลาดผู้บริโภค			
3. วิสาหกิจชุมชนช่วยเสริมสร้างความเข้มแข็งในชุมชน			
4. วิสาหกิจชุมชนช่วยสร้างอาชีพและรายได้บนพื้นฐานของการพึ่งพาตนเองของชุมชน			
5. วิสาหกิจชุมชนช่วยในการส่งเสริมให้ชุมชนใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและคำนึงถึงคนในรุ่นต่อไป			
6. วิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการที่ชัดเจน แยกแยะได้ว่าอะไรทำเพื่อกินเพื่อใช้และอะไรที่เหลือกินเหลือใช้จะนำไปแปรรูป			
7. วิสาหกิจชุมชนมีระบบในการจัดการที่ชัดเจนสามารถสำรวจความต้องการของตลาดมาแนะนำกับชุมชนเพื่อให้ผลิตและจำหน่ายสินค้าที่แปรรูปได้			
8. วิสาหกิจชุมชนช่วยให้ชุมชนมีแผนการจัดการทุนของชุมชนอย่างเป็นระบบขึ้น			
9. วิสาหกิจชุมชนช่วยในการมองหาจุดแข็ง(มูลค่าเพิ่ม)ในเรื่องของป่า ดิน น้ำ และธรรมชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์ เพื่อปรับให้เป็นสถานที่ท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ			
10. วิสาหกิจชุมชนช่วยค้นหาภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น ความรู้สมุนไพร ความรู้ในการทำเครื่องจักสาน สามารถนำมาประยุกต์สร้างสรรค์งานใหม่ๆที่มีคุณค่าและเพิ่มมูลค่าได้			

ตอนที่ 3 ระดับความต้องการของเกษตรกรในการจัดตั้งวิสาหกิจชุมชนของเกษตรกร
ตำบลแม่นะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่

คำชี้แจง ให้ท่านใส่เครื่องหมาย ✓ ในข้อที่ท่านเห็นว่ามีความใกล้เคียงกับระดับความต้องการ
 ของท่านมากที่สุด โดยพิจารณาจากเกณฑ์ดังต่อไปนี้

ระดับความต้องการของเกษตรกรในการ จัดตั้งวิสาหกิจชุมชน	ระดับความต้องการ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่ต้องการ
1. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนทำประโยชน์ ต่อเศรษฐกิจให้แก่ท่านเพียงใด					
2. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยเหลือ ปากท้องของครอบครัวท่านเพียงใด					
3. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนทำให้คนที่ว่าง งานนั้นได้มีงานทำเพียงใด					
4. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยวางแผน เพื่อแก้ปัญหาเรื่องเงินลงทุนเพียงใด					
5. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยให้มีร้าน ค้าชุมชนและตลาดนัดชุมชน					
6. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยสนับสนุน ให้มีการรวมกลุ่มอาชีพและไปจำหน่ายสินค้า นอกสถานที่เพียงใด					
7. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสนับสนุนช่วยเหลือ ในการซื้อสินค้าชุมชนเพียงใด					
8. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนสร้างเครือข่าย สินค้าชุมชนภายในและภายนอกชุมชน					
9. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการ ใช้ภูมิปัญญาชาวบ้านในการผลิตสินค้า เพื่อบริโภคและจำหน่ายเอง					
10. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนส่งเสริมการ แปรรูปผลผลิตทางการเกษตร					
11. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนช่วยเหลือเรื่อง ทุนหมู่บ้าน กลุ่มออมทรัพย์ จัดทุนหมุน เวียนให้ชุมชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ					
12. ท่านต้องการให้วิสาหกิจชุมชนเกิดขึ้นในหมู่บ้าน ของท่านเพียงใด					

ส่วนที่ 4 ข้อคิดเห็น / ข้อเสนอแนะ

คำชี้แจง โปรดแสดงความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของท่านมีดังนี้

1. จากแบบสอบถามข้างต้นท่านคิดว่าชุมชนของท่านมีความเหมาะสมในการจัดตั้ง
วิสาหกิจชุมชนหรือไม่ และควรเริ่มการจัดตั้ง
อย่างไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2. ข้อเสนอแนะอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับความต้องการในการจัดตั้งวิสาหกิจ
ชุมชน

.....

.....

.....

.....

.....

ขอได้รับความขอบคุณเป็นอย่างยิ่ง จากผู้วิจัย นางสาวน้ำฝน เจนสมบูรณ์

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวน้ำฝน เจนสมบุญ	
วัน เดือน ปี เกิด	23 ธันวาคม 2524	
ภูมิลำเนา	จังหวัดกรุงเทพมหานคร	
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2543	มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนมัธยมคุสิตาราม จังหวัดกรุงเทพมหานคร
	พ.ศ. 2547	บริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการตลาด มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จังหวัดเชียงใหม่
ประวัติการทำงาน	พ.ศ. 2548	เจ้าหน้าที่การตลาด บริษัทห้องปฏิบัติการกลาง ตรวจสอบผลิตภัณฑ์ทางการเกษตรและอาหาร จังหวัดเชียงใหม่